

The Polysemic Study of the Light Verb "dadæn" (to give) from Frame Semantics and Construction Morphology Perspective

Pariya Razmdideh¹, Mohammad Hasanshahi Raviz²

1. Assistant Professor of Linguistics, Linguistic Department, Faculty of Foreign Languages, Vali-e-Asr University of Rafsanjan, Rafsanjan, Iran. E-mail: p.razmdideh@vru.ac.ir
2. Corresponding Author, Ph.D. Student of Linguistics, Linguistic Department, Faculty of Literature and Foreign Languages, Allameh Tabataba'i University, Tehran, Iran. E-mail: mohammadhasanshahi96@gmail.com

Article Info

Article type:

Research Article

Article history:

Received: 14 Jul 2023

Received in revised form:

29 Aug 2023

Accepted: 04 Sep 2023

Available online: 22 Dec 2023

Keywords:

"dadæn" light verb,
compound verbs,
constructional
morphology,
scheme,
frame semantics.

ABSTRACT

In this research, semantic frames and construction schemes of compound verbs with "dadæn" (to give) light verb has been studied to consider their polysemy. The data includes 382 compound verbs with "dadæn" as a light verb, collected from the sources such as Zansu Dictionary (Keshani, 1993), Farhang-e Bozorg-e Sokhan (Anvari, 2002), Syntactic Valency Lexicon for Persian Verbs (Rasooli et al., 2011), and Persian Orthographic Dictionary (Sadeghi and Zendi Moghadam, 2015). The semantic categorization of data is based on Farhang-e Bozorg-e Sokhan (Anvari, 2002). The semantic frames included syntactic valency, grammatical structure, and grammatical functions related to sentences with compound verbs in each semantic category, while the constructional schemas provided templates for making new compound verbs. The findings indicated that by using concepts presented in Frame Semantics (Fillmore, 1982) and Constructional Morphology (Booij, 2010a, 2010b, 2018), the relationship between constructional schemas and semantic frames can be established, and the existing polysemy among compound verbs with the light verb "dadæn" can be identified and explained. This analysis leads to a hierarchical and network-like structure of constructional schemes, providing a clear picture of abstract polysemy at the level of construction patterns.

Cite this article: Razmdideh, P., & Hasanshahi Raviz, M. (2024). The Polysemic Study of the Light Verb "dadæn" (to give) from Frame Semantics and Construction Morphology Perspective. *Research in Western Iranian Languages and Dialects*, 11 (4), 75-111.

© The Author(s).

Publisher: Razi University.

DOI: 10.22126/JLW.2023.9354.1715

1- Introduction

This paper examines the structure of compound verbs in Persian language, as a significant and multifaceted subject. Previous studies have analyzed the structure and meanings of compound verbs from semantic, formal, and syntactic perspectives, but this article specifically focuses on the cognitive features of compound verbs, emphasizing the light verb "dadæn" (to give). There have been various perspectives and disagreements on the affixational and compositional nature of compound verbs, thereby this article aims to represent and differentiate the semantic and syntactic structures in Persian. To offer new insights into compound verbs, this research utilizes extensive semantic frameworks and emerging constructional-morphological analyses. This study thoroughly investigates the complex roles of the light verb "dadæn" in forming compound verbs and the extent of its semantic contribution. The analyses provide evidence for the complexity and semantic as well as syntactic productivity of Persian compound verbs. These findings aid in understanding grammaticalization and polysemy, and also describe the different semantic and syntactic levels of verbs in a hierarchical manner. Therefore, this research clarifies both the finer and broader semantic aspects of compound verbs and sheds light on how their syntactic and semantic structures have evolved over time. The credibility of this investigation is strengthened by using precise and reliable data collected from reputable dictionaries and language corpora.

2- Theoretical framework and literature review

Considering the role of indicating tense, conjugation, and other aspects of compound verbs, and taking into account research questions about word-formation patterns and the identification of multiple meanings, this study makes an attempt to integrate two frameworks: Frame Semantics and Construction Morphology. In the realm of Construction Morphology founded by Booij (2010a, b; 2018), this analytical framework offers a fresh perspective in morphological studies. Construction Morphology is foundational to lexemes and, akin to Frame Semantics (Fillmore, 1982), it sidesteps a deep dive into verbs' syntactic capacities or grammatical role-play, favoring an exploration of inherent word-formation potential instead. Regarding Persian polysemy, multiple studies within the Frame Semantics paradigm have scrutinized various verbs; for instance, the verb "to eat" by Hasabi (2016), "to break" by Dehghan and Karami (2019), "to read" by Dehghan and Vahabian (2020), "to say" by Rahmatinejad et al. (2019), "to become" by Rahmatinejad et al. (2022), and "to see" by Mousavi et al. (2015). Construction Morphology has also spurred a wealth of research, examining the generation of polysemous words through amalgamations with lexemes such as "eye," "head," "heart," and various suffixes indicative of professions, places, or descriptors. However, there has not been any research that examines Persian compound verbs applying both Frame Semantics and Construction Morphology. Here is an example of how these two theories can conform together:

Table1. Constructional Schema and Semantic Frame of "pool dadæn" (to give money)

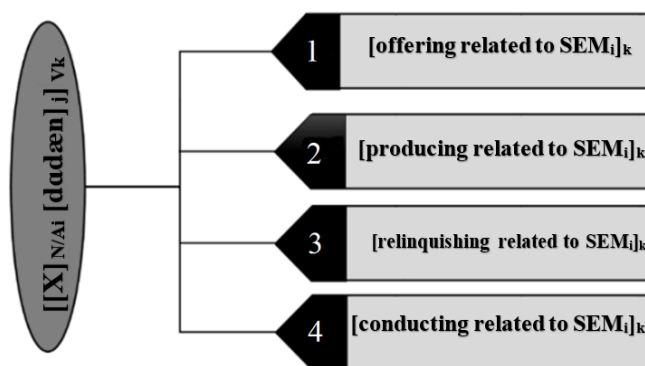
Constructional Schema	<[[X] _{N/Ai} [dadæn] _j] v _j ↔ [paying money related to SEM _i] _j >	
Semantic Frame	Semantic Frame: pay money : Reza be Hadi <i>pool dad</i> .	
	grammatical structure	someone(subject) give money somebody (direct object)
	case	agentive
	grammatical roles	agent (Reza)- patient (Hadi)- pool dadæn

3- Methodology

In order to carry out this research on Construction Morphology, a method was devised to establish connections between constructional schemes and semantic frames. To address the posed questions, data was collected using both documentary and corpus-based methods. The dataset comprised 382 compound verbs associated with the light verb "dadæn," collected from sources such as the Zanso dictionary (Keshani, 1994), the Sokhan dictionary (2002), the syntactic valency lexicon for Persian verbs corpus (Moloudi, Kouhestani & Rasouli, 2011), and the Persian calligraphy spelling dictionary (Sadeghi and Zandi Moghaddam, 2016). Semantic categorizations utilized Sokhan Dictionary and the authors' linguistic intuition. During the analysis, semantic frames and constructional schemes were identified for each semantic category, offering patterns for creating new compound verbs. Semantic frames illustrate the syntactic potential and grammatical roles of compound verbs. The constructional schemes clearly demonstrate how new compound verbs are formed and indicate the language's productivity. Ultimately, after generating all semantic frames and related sub-schemes for each semantic category and placing them within a network of sub-schemes overseen by broader schemes, a hierarchical and relational network structure of schemes is attained, illustrating the nature of abstract polysemy at the schema level.

4- Discussion and conclusion

The verb "dadæn" in Persian is among the most commonly used light verbs. The Great Persian Dictionary (Anvari, 2002) lists 20 concepts for the heavy verb "dadæn." Historically, "dadæn" was synonymous with causative verbs related to commanding, causing, and obligating (MohammadiFesharaki & GhayoumianMohammadi, 2017). In contemporary Persian, however, it stands for "to offer," "to make available," and "to prepare" in a structure where the subject renders something accessible to another entity. We can now identify the semantic frames of compound verbs with the light verb "dadæn" and outline their constructions. These schemes can be subsumed under broader, more abstract constructional schemes. For classifying compound verbs with "dadæn," they can be articulated within four general constructional schemes. Subsequent sections will detail the semantic frames and the underlying constructional sub-schemes.

Figure 1: Four general structural schemes of Persian compound verbs with "dadæn" as the light verb

This study examines the polysemy of compound verbs formed with the light verb "dadæn" within the frameworks of Frame Semantics and Construction Morphology. Semantic classification of the compound verbs was conducted. Based on the analysis of constructional schemes and semantic frames, patterns for forming new compound verbs were identified. A hierarchical network of constructional schemes was developed to demonstrate the polysemous meanings at different abstraction levels. The integration of Frame Semantics and Construction Morphology allows for a deeper analysis of polysemy, relating semantic frames to constructional schemes. This reveals the syntactic functions and semantic roles of compound verbs formed under different schemes.

تحلیل چندمعنایی افعال مرکب با همکرد «دادن» در چارچوب معنی‌شناسی قالبی و صرف ساختی

پریا رزم‌دیده^۱، محمد حسن‌شاهی راویز^۲

۱. استادیار زبان‌شناسی، گروه زبان‌شناسی، دانشکده زبان‌های خارجی، دانشگاه ولیعصر (عج) رفسنجان، رفسنجان، ایران. رایانامه: p.razmdideh@vru.ac.ir
۲. نویسنده مسئول، دانشجوی دکتری زبان‌شناسی، گروه زبان‌شناسی، دانشکده ادبیات و زبان‌های خارجی، دانشگاه علامه طباطبایی، تهران، ایران. رایانامه: mohammadhasanshahi96@gmail.com

چکیده

اطلاعات مقاله

در این پژوهش، به بررسی قالب‌های معنایی و طرح‌واره‌های ساختی افعال مرکب با همکرد «دادن» پرداخته شده تا چندمعنایی بین آن‌ها در چارچوب معنی‌شناسی قالبی (فیلمور، ۱۹۸۲) و صرف ساختی (بوی، ۲۰۱۰ الف، ۲۰۱۰ ب، ۲۰۱۸) مطالعه شود. داده‌های مورد استفاده شامل ۳۸۲ فعل مرکب با همکرد «دادن» است که از منابعی همچون فرهنگ زانسو (کشانی، ۱۳۷۲)، فرهنگ بزرگ سخن (انوری، ۱۳۸۱)، فرهنگ ظرفیت نحوی افعال فارسی (رسولی و دیگران، ۲۰۱۱) و فرهنگ املائی خط فارسی (صادقی و زندی مقدم، ۱۳۹۴) گردآوری شده‌اند. در دسته‌بندی معنایی داده‌ها از معنای افعال در فرهنگ بزرگ سخن (انوری، ۱۳۸۱) کمک گرفته شده است. طرح‌واره‌های ساختی هر دسته معنایی، الگوهایی برای ساخت افعال مرکب جدید را ارائه می‌دهند. از طرفی، قالب‌های معنایی مواردی همچون ظرفیت نحوی، ساخت دستوری و نقش‌های دستوری را در جملاتی نشان می‌دهند. یافته‌ها نشان می‌دهد که با استفاده از مفاهیمی که در نظریه‌های معنی‌شناسی قالبی و صرف ساختی مطرح است، می‌توان بین طرح‌واره‌های ساختی و قالب‌های معنایی ارتباط برقرار کرد و چندمعنایی موجود بین افعال مرکب همراه با همکرد «دادن» را شناسایی و واکاوی کرد. این تحلیل به ساختار شبکه‌ای و پایگانی از طرح‌واره‌ها منجر می‌شود که حالت سلسله‌مراتبی دارد و تصویری گویا از چندمعنایی انتزاعی در سطح طرح‌واره‌ها را می‌نمایاند.

نوع مقاله: پژوهشی

تاریخ دریافت: ۲۳ تیر ۱۴۰۲

تاریخ بازنگری: ۷ شهریور ۱۴۰۲

تاریخ پذیرش: ۱۳ شهریور ۱۴۰۲

دسترسی برخط: ۱ دی ۱۴۰۲

واژه‌های کلیدی:

همکرد دادن،

فعل مرکب،

صرف ساختی،

طرح‌واره،

معنی‌شناسی قالبی.

استاد: رزم‌دیده، پریا؛ حسن‌شاهی راویز، محمد (۱۴۰۲). تحلیل چندمعنایی افعال مرکب با همکرد «دادن» در چارچوب معنی‌شناسی قالبی و صرف ساختی. *مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران*، ۱۱ (۴)، ۷۵-۱۱۱.

© نویسندگان.

ناشر: دانشگاه رازی

DOI: 10.22126/JLW.2023.9354.1715

۱- مقدمه

ساختار فعل مرکب یکی از مباحثی است که از دیرباز تاکنون مورد توجه زبان‌شناسان و پژوهشگران زبان‌شناسی قرار گرفته است. با توجه به گستردگی و تنوع زبان‌ها، مفاهیم مختلفی درباره ساختار فعل مرکب وجود دارد و تحلیل آن به وسیله محققان مختلف انجام شده است. در زبان فارسی، نظرات مختلفی درباره فعل‌های مرکب وجود دارد که به شیوه‌های مختلفی برای شناسایی و تفکیک آن‌ها می‌پردازند. یافته‌های این مطالعات نشان می‌دهد که برخی آن را فرایند واژگانی در نظر می‌گیرند، برخی آن را فرایند صوری می‌دانند و برخی آن را فرایند صوری-نحوی می‌دانند. آن‌ها همچنین در تمایز دادن فعل‌های مرکب به عنوان انضمامی و ترکیبی اختلاف می‌کنند.

بر اساس این دیدگاه‌ها، فرایندهای مختلفی وجود دارد که با آن‌ها فعل‌های مرکب تشکیل می‌شوند؛ مانند انضمام (بیکر^۱، ۱۹۸۸، ۱۹۹۶: ۲۹۸؛ میتون^۲، ۱۹۸۴: ۱۹۸، ۱۹۸۸)، ترکیب (انوری و احمدی‌گیوی، ۱۳۹۲؛ باطنی، ۱۳۹۲: ۷۹؛ حق‌شناس، ۱۳۸۷؛ خیام‌پور، ۱۳۷۳: ۶۹؛ لازار، ۱۳۹۳؛ مشکوة‌الدینی، ۱۳۷۰: ۱۴۰؛ ناتل خانلری، ۱۳۹۲: ۱۷۷-۲۳۹) یا هر دوی آن‌ها (دبیرمقدم، ۱۳۷۶). مبنای این پژوهش دیدگاه دبیرمقدم (۱۳۷۶) نسبت به فعل مرکب است که در آن افعال مرکب در زبان فارسی از یک جزء غیر فعلی و یک جزء فعلی یا فعل سبک^۳ تشکیل شده‌اند. در حوزه پژوهش فعل مرکب، باینکه اغلب دیدگاه‌ها عمدتاً از تحلیل معنی‌شناسی و نحوی نشئت گرفته است، تأکید نسبتاً کمتری بر ملاحظات شناختی شده است.

اخیراً توجه پژوهشگران شناختی بسیاری به این موضوع نیز جلب شده است. به عنوان مثال، فامیلی^۴ (۲۰۰۶) به بررسی فضای معنایی فعل‌های سبک در زبان فارسی پرداخته است. همچنین پژوهش شریفی (۲۰۱۱) بر افعال مرکب با استفاده از طرح‌واره‌های تصویری، حجمی، حرکتی و قدرت تمرکز داشت. گندمکار (۱۳۸۸، ۱۳۹۰) نیز پژوهشی درباره معنای افعال مرکب اندام‌بنیاد در زبان فارسی انجام داده است. فعل سبک در محمول‌های مرکب، از نظر نحوی نقش هسته نحوی را دارد؛ اما از لحاظ معنایی دارای سهم کمتری است یا تماماً فاقد محتوای معنایی است (یسپرسن^۵، ۱۹۶۵). اصطلاح «همکرد» نیز برای فعل سبک به کار می‌رود و به عنوان جزء دستوری و صرف‌شونده افعال مرکب که به دیدگاه

1. M. C. Baker
2. M. Mithun
3. light verb
4. N. Family
5. O. Jespersen

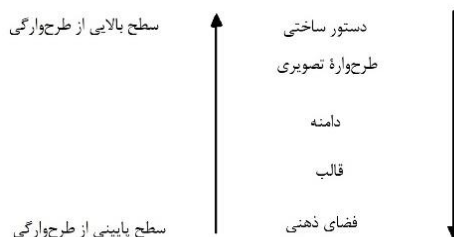
نیوسان^۱ (۲۰۰۶) فقط تصریف فعل، زمان^۲، وجه^۳ و نمود^۴ را مشخص می‌سازد از معنا تهی شده‌اند. هاپر^۵ (۲۰۰۳) عقیده دارد همکردها در مسیر دستوری‌شدگی^۶ از افعال سنگین حاصل می‌شوند و امکان دارد به واژه‌بست و سپس به وندهای تصریفی تبدیل شود. اما طبق اصل ثبات^۷، طی دستوری‌شدگی رگه‌های از معنای قاموسی اولیه در معنای جزء دستوری‌شده برجای می‌ماند. باینکه افعال سبک دارای معانی پیش‌بینی‌پذیر نیستند، سهم معنایی آن‌ها نظام‌مند و تاحدی شفاف است. همان‌طور که عموزاده و بهرامی (۱۳۹۰) معتقدند این یعنی نه‌تنها فعل سبک از نظر معنایی تهی نیست، بلکه حافظ ویژگی‌های معنای فعل اصلی متناظر است. این موضوع هم‌راستا با تعریف سبک‌شدگی در افعال مرکب است (منصوری، ۱۳۹۲).

همکرد «دادن» طی فرایند سبک‌شدگی از فعل سنگین دادن ایجاد شده و بعضی از معانی خود را نگه داشته است؛ اما بعضی از معانی آن نیز طی دستوری‌شدگی فراموش شده‌اند. مثلاً همکرد «دادن» در گذشته در ترکیب با یک مصدر لازم یا متعدی، فعل مرکبی می‌ساخته که معنای دستور، تحکم و اجبار را داشته است (محمدی فشارکی و قیومیان محمدی، ۱۳۹۶: ۱۳۶). امروزه زمانی که فعل «دادن» در قالب جملات مرکب وابسته با فراکرد پیروی مقصدی به کار می‌رود، ضمن اینکه معنای اصلی آن در مقام فعل سنگین «دادن» به‌عنوان فعل سببی دومفعولی خود را دارد، در بطن خود، معانی از درخواست، دستور، ایجاب و گاهی حتی اجبار را نیز می‌رساند و این همان ویژگی پنهانی است که فعل دادن از گذشته‌های دور با خود تا به امروز کشانده است (محمدی فشارکی و قیومیان محمدی، ۱۳۹۶).

همین مسائل سبب ایجاد چندمعنایی در افعال مرکب شده است. از طرف دیگر، زایایی بالای افعال مرکب در بین ساخت‌های زبانی در زبان فارسی یکی از علل بروز این چندمعنایی محسوب می‌شود. البته زایایی آن‌ها در همه این افعال به یک میزان نیست و با سبک‌شدگی رابطه مستقیم دارد (کریمی دوستان و اسحاقی، ۱۳۹۹). به‌عبارتی، هرچه سبک‌شدگی یک همکرد بیشتر باشد می‌تواند زایایی بیشتری داشته باشد و به چندمعنایی افعال مرکب بینجامد. مطالعه چندمعنایی در مطالعات زبانی در چارچوب‌های مختلفی انجام شده است. یکی از نظریه‌های چندمعنایی که در زبان‌شناسی شناختی

1. M. Newson
2. tense
3. mood
4. aspect
5. P. J. Hopper
6. grammaticalization
7. persistence

بسیار مطرح است، دیدگاه معنی‌شناسی قالبی^۱ (فیلمور^۲، ۱۹۸۲) است. مطالعه چندمعنایی در معنی‌شناسی قالبی تنها به نقش‌های دستوری و کارکردهای معنایی می‌پردازد. علاوه‌براین، قالب‌های معنایی در سطح پایینی از طرح‌وارگی قرار دارند.

شکل (۱). سطوح استعاره (کووچش^۳، ۲۰۱۷: ۳۲۳)

همان‌طور که در شکل (۱) مشاهده می‌شود، قالب‌های معنایی از سطح پایینی از طرح‌وارگی برخوردار هستند. باین‌حال، معنی‌شناسی قالبی در بحث شناسایی چندمعنایی به‌واسطه مطالعه دقیق نقش‌های دستوری و کارکردهای معنایی، قابلیت‌های زیادی دارد؛ اما می‌توان آن را با چارچوب دیگری تلفیق نمود که در سطح بالایی از طرح‌وارگی قرار دارد و به‌صورت واژه‌ها نیز توجه می‌کند. یکی از چارچوب‌های نوظهور و درعین‌حال قدرتمند برای بررسی چندمعنایی، صرف ساختی^۴ (بوی^۵، ۲۰۱۰ الف، ۲۰۱۰ ب، ۲۰۱۸) است.

این چارچوب، رویکردی جدید در حوزه صرف است که در شناسایی و تبیین چندمعنایی‌های مختلف و بررسی انواع الگوهای ساخت‌واژه‌ای و واژه‌سازی در زبان فارسی به‌خوبی عمل کرده است. صرف ساختی رویکردی واژه‌بنیاد است که در بررسی چندمعنایی افعال، همانند معنی‌شناسی قالبی، به واکاوی ظرفیت‌های نحوی فعل‌ها نمی‌پردازد و نقش‌های دستوری در این مطالعات صرف ساختی جایگاهی ندارد. اخیراً، در معنی‌شناسی قالبی و صرف ساختی پژوهش‌های بسیاری انجام شده است. در زبان فارسی چندمعنایی افعال فارسی در چارچوب معنی‌شناسی قالبی بررسی شده است؛ از جمله حسابی (۱۳۹۵) فعل «خوردن»، دهقان و کرمی (۱۳۹۸) فعل «شکستن»، دهقان و وهابیان (۱۳۹۹) فعل «خواندن»، رحمتی‌نژاد و دیگران (۱۳۹۸) فعل «گفتن»، رحمتی‌نژاد و دیگران (۱۴۰۱) فعل «شدن» و

1. frame semantics

2. C. J. Fillmore

3. Z. Kövecses

4. construction morphology

5. G. Booij

موسوی و دیگران (۱۳۹۴) فعل «دیدن» را بررسی کرده‌اند.

در صرف ساختی نیز پژوهش‌های بسیاری انجام شده است؛ از جمله مطالعه صورت‌هایی واژگانی که با ترکیب با «چشم» (ایمانی و رفیعی، ۱۳۹۸ الف)، «سر» (ایمانی و رفیعی، ۱۳۹۸ ب)، «دل» (ایمانی و دیگران، ۱۳۹۷)، «شناسی/نگاری/کاوی» (بامشادی و انصاریان، ۱۳۹۹)، «کده/ستان/زار» (بامشادی و دیگران، ۱۴۰۰)، «نامه» (رزم‌دیده و خیرمند، ۱۳۹۹)، «گر» (رفیعی و رضایی، ۱۳۹۸) و «پز» (عظیم‌دخت و رفیعی، ۱۳۹۸)، واژه‌های چندمعنا می‌ساختند. اما تاکنون در هیچ پژوهشی افعال مرکب فارسی با تلفیق دو چهارچوب معنی‌شناسی قالبی و صرف ساختی مطالعه نشده است.

از این رو، پرسش اصلی پژوهش حاضر این است که چگونه می‌توان با استفاده از مفاهیمی که در نظریه‌های معنی‌شناسی قالبی و صرف ساختی مطرح است به الگوی واژه‌سازی در ساخت افعال مرکب همراه با همکرد «دادن» پی ببریم؟ و چگونه چندمعنایی بین آن‌ها را موردشناسایی و واکاوی قرار دهیم؟ به این منظور می‌توانیم بین طرح‌واره‌های ساختی و قالب‌های معنایی ارتباط برقرار کنیم. در پاسخ به پرسش‌های مطرح‌شده، داده‌ها، از روش اسنادی و پیکره‌بنیاد گردآوری شدند. همچنین برای استخراج اطلاعات^۱ از خزنده‌ها^۲ از سایت فرهنگ واژه‌یاب برخط فارسی^۳ بهره برده شده است.

داده‌های موردنظر شامل ۳۸۲ فعل مرکب با همکرد «دادن» است که از منابعی همچون فرهنگ زانسو (کشانی، ۱۳۷۲)، فرهنگ بزرگ سخن (انوری، ۱۳۸۱)، فرهنگ ظرفیت نحوی افعال فارسی (رسولی و دیگران، ۲۰۱۱) و فرهنگ املائی خط فارسی (صادقی و زندی مقدم، ۱۳۹۴) گردآوری شده‌اند. در دسته‌بندی‌های معنایی، از فرهنگ بزرگ سخن و شمّ زبانی نگارندگان استفاده شده است. در تحلیل داده‌ها، قالب‌های معنایی و طرح‌واره‌های ساختی برای هریک از دسته‌های معنایی حاصل شده است که الگوهایی برای ساخت افعال مرکب جدید ارائه می‌دهند. قالب‌های معنایی، وضعیت ظرفیت نحوی و نقش‌های دستوری افعال مرکب را نشان می‌دهند.

طرح‌واره‌های ساختی نیز به‌وضوح نشان می‌دهند که چگونه افعال مرکب جدید ساخته شده است و به زیبایی زبان اشاره می‌کنند. در نهایت، پس از ایجاد تمامی قالب‌های معنایی و طرح‌واره‌ها و زیرطرح‌واره‌های مربوط به دسته‌های معنایی و قراردادن آن‌ها در شبکه‌ای از زیرطرح‌واره‌ها و طرح‌واره‌های ناظر بر آن‌ها به ساختار شبکه‌ای و پایگانی از طرح‌واره‌ها دست می‌یابیم که حالت

1. data extraction

۲. Crawler این ابزاری است که وب را خزیده و آرشیوها و مجموعه داده‌های خود را آزادانه در اختیار محقق قرار می‌دهد.

3. <https://farsilookup.com/>

سلسله‌مراتبی دارد و چندمعنایی انتزاعی در سطح طرح‌واره‌ها را به‌تصویر می‌کشد.

۲- مبانی نظری

در این بخش ابتدا به‌اختصار نظریه معنی‌شناسی قالبی معرفی می‌شود؛ سپس به توصیف رویکرد صرف ساختی پرداخته می‌شود.

۲-۱ معنی‌شناسی قالبی

نظریه معنی‌شناسی قالبی (فیلمور، ۱۹۸۲) ریشه در «دستور حالت»^۱ (فیلمور و فیلمور^۲، ۱۹۶۸) دارد. این نظریه به‌دنبال طرح مفاهیم «الگوهای شناختی آرمانی‌شده»^۳ و «قالب‌ها»^۴ در معنی‌شناسی شناختی مطرح گردید (گیرارتس^۵، ۲۰۱۰). فیلمور حالت‌ها را به‌عنوان انتزاعاتی همگانی توصیف می‌کند. این حالت‌ها نشان‌دهنده قضاوت‌هایی هستند که انسان‌ها درمورد وقایع پیرامون خود بیان می‌کنند. به‌عقیده او، حالت‌های ضروری عبارت‌اند از: عاملی/کنادی (کنش‌گر)^۶، تجربه‌گر^۷، وسیله‌ای^۸ (ابزار)، پذیرنده^۹، تحقیقی^{۱۰}، مکانی^{۱۱}، زمان^{۱۲}، مبدأ^{۱۳}، مقصد^{۱۴}، همراهی^{۱۵}، بهره‌وری^{۱۶} و نیرو^{۱۷}.

از نظر ایوانز و گرین^{۱۸} (۲۰۰۶)، زبان و معنی با تأکید بر قالب‌های مفهومی تشریح می‌شود. آن‌ها معتقدند قالب معنی‌شناسی، قالبی از الگوی دایره‌المعارفی^{۱۹} معنی‌شناسی شناختی است. فیلمور نیز در سال ۱۹۸۲ در کمک به توسعه معنی‌شناسی قالبی به فهرست ساختاریافته دانش در ارتباط با کلمات پرداخت. از این‌رو، قالب، طرح‌واره‌ای از تجربه (دانش ساختاری) است که در سطح مفهومی ارائه و در

1. case grammar
2. S. Fillmore
3. Idealized Cognitive Model
4. frames
5. D. Geeraerts
6. agentive
7. experiencer
8. instrumental
9. patientive
10. factitive
11. locative
12. time
13. source
14. goal
15. companion
16. benefactive
17. force
18. V. Evans & M. Green
19. encyclopedic model

حافظه بلندمدت نگهداری می‌شود. از نظر فیلمور، کلمات و ساخت‌های دستوری به قالب‌ها مربوط می‌شوند و قالب‌ها دانش ساختاری پیچیده‌ای را ارائه می‌دهند که برای ما قابل‌درک است. بارسلو^۱ (۱۹۹۲الف) نیز قالب‌ها را ساختارهای مفهومی پیچیده‌ای در نظر می‌گیرد که در طبقه‌بندی‌های مختلفی شامل جانداران، اشیاء، موقعیت‌ها، رویدادهای فیزیکی و ذهنی به کار می‌روند. به این ترتیب، قالب‌ها اساس شیوه ارائه دانش هستند.

در زیر نمونه‌ای از قالب فعل مرکب با همکرد «دادن» آورده شده است:

جدول (۱). یکی از قالب‌های فعل مرکب با همکرد «دادن»

قالب معنایی: فراهم آوردن خوراک: پرستار به او غذا داد.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) به جاندار (مفعول) خوردنی دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (پرستار) - کنش‌پذیر (به او) - خوردنی دادن

در جدول (۱)، همکرد «دادن» با آمدن همراه یک خوراکی، معنای فراهم آوردن آن خوردنی در نظر گرفته شده است. در جمله «پرستار به او غذا داد» نقش‌های معنایی «کنش‌گر»^۲، «کنش‌پذیر»^۳ و «خوردنی» برای این معنی مطرح شده‌اند. رابطه بین این سه نقش معنایی به صورت یک‌طرفه است؛ یعنی کنش‌گر با اجرای کنش، کنش‌پذیر را خوراکی می‌دهد. با ترسیم تمامی قالب‌های این فعل می‌توان به چندمعنایی درون آن پی برد و این سازوکار تحلیل چندمعنایی به وسیله نظریه معنی‌شناسی قالبی (فیلمور، ۱۹۸۲) است.

فیلمور (۲۰۰۸) با به کارگیری رویکردی جدید، اولویت را به قالب‌ها داد و نقش‌های معنایی را براساس آن‌ها تعریف کرد. به عبارت دیگر، در این رویکرد ابتدا قالب در نظر گرفته می‌شود؛ سپس نقش‌های معنایی براساس آن‌ها تعریف می‌شوند. در این رویکرد تأکید بسیاری بر ظرفیت نحوی و نقش‌های معنایی واحدهای واژگانی می‌شود و کمتر به صورت واژگان و الگوی کنارهم قرارگرفتن اجزای کلمات پیچیده توجه می‌شود. موضوعی که صرف ساختی بر آن اهتمام ویژه‌ای داشته است.

۲-۲ صرف ساختی

صرف ساختی (بوی، ۲۰۱۰الف، ب، ۲۰۱۰) رویکردی شناختی و ساخت‌بنیاد است که نگاهی

1. L. Barsoulou
2. agent
3. patient

شناختی به مسائل صرف دارد. بوی (۲۰۱۰ الف، ۲۰۱۰ ب) با اعمال همان سازوکارهایی که در دستور ساختی (گلدبرگ^۱، ۱۹۹۵) مطرح بود، رویکرد جدیدی در صرف به وجود آورد. این رویکرد را می‌توان «طرح‌واره‌بنیاد»^۲ «واژه‌بنیاد»^۳ و «ساخت‌بنیاد»^۴ دانست. «طرح‌واره‌بنیاد» از این جهت که در صرف ساختی، طرح‌واره‌های انتزاعی الگوهای واژه‌سازی هستند و واژگان زبان از آن‌ها منتج می‌شوند (بوی، ۲۰۰۷). همچنین چندمعنایی که توسط این طرح‌واره‌های ساختی تبیین می‌شود در سطح انتزاعی قرار دارد. این طرح‌واره‌ها الگوهایی هستند که صورت و معنی را در کنار هم نشان می‌دهند. در صرف ساختی «واژه‌بنیاد» یعنی واژه‌های آمیخته را نمی‌توان صرفاً براساس الحاق تکواژها به یکدیگر تحلیل کرد، بلکه آن‌ها را باید برپایه روابط جانیشینی با دیگر واژه‌ها بررسی نمود (بوی، ۲۰۱۸).

در مفهوم «ساخت‌بنیاد» تمام واحدها به‌مثابه «ساخت»^۵ یا جفت صورت-معنی محسوب می‌شوند. ساختار درونی واژه‌های پیچیده یا آمیخته و روابط هم‌نشینی بین اجزای هر ساخت زبانی برپایه مقایسه همبستگی‌های نظام‌مند صورت و معنی میان تمامی واژه‌های موجود زبان درک می‌شود (بوی، ۲۰۰۹). در این نظریه، زبان‌شناسان به مفهوم نشانه سوسوری برمی‌گردند. یعنی هر واژه را نشانه‌ای زبانی می‌دانند که حاصل جفت‌شدگی نظام‌مند و قراردادی صورت و معنا/کارکرد است.

در صرف ساختی، ساخت دارای دو قطب صوری و معنایی است. قطب صوری شامل دو بُعد واجی و واژ-نحوی است و قطب معنایی شامل ویژگی‌های معنایی، کاربردشناختی و گفتمانی است. از همین جا می‌توان به نگاه شناختی به روابط صورت معنی پی برد که آن دو را دو روی یک سکه می‌دانند. پس هر مدخل واژگانی یک معماری سه‌سویه واجی، واژ-نحوی و معنایی دارد که اطلاعات یک واژه را می‌رسانند. بوی (۲۰۱۲، ۲۰۱۵) در معرفی طرح‌واره‌های ساختی^۶، آن‌ها را ابزاری برای بازنمایی ساخت‌های صرفی دانست. طرح‌واره‌های ساختی کلی انتزاعی‌ترند و زیرطرح‌واره‌های ذیل آن عینی‌تر می‌شوند.

هر زیرطرح‌واره ساختی می‌تواند یک مقوله شعاعی از معنای سرنمون باشد که معنایی عینی‌تر را می‌رساند؛ باین حال، سطوح زیرطرح‌واره‌ها وارث خصوصیات صوری و معنایی طرح‌واره‌های بالاتر از

1. A. Goldberg
2. schema-based
3. word-based
4. construction-based
5. construction
6. constructional schema

خود خواهند بود؛ مگر اینکه مدخل واژگانی یک واژه منفرد، خود دارای مشخصات دیگری برای آن ویژگی باشد (بوی، ۲۰۱۰: ۲۷)؛ پژوهشگران حوزه صرف ساختی این موضوع را تحت‌عنوان مفهومی به نام «وراثت پیش‌فرض»^۱ بیان می‌کنند. مفهوم دیگری که در صرف ساختی اهمیت دارد، مفهومی مدرج به نام «انگیختگی»^۲ است که بیان می‌دارد واژه‌های پیچیده وابسته به یک زیرطرح‌واره ساختی می‌توانند از نظر صورت و معنی از آن حاصل شوند. البته گاهی نیز علی‌رغم اینکه این اتفاق نمی‌افتد، باز زیرطرح‌واره‌های ساختی وابسته به آن طرح‌واره بالاتر از خود هستند.

نظریه صرف ساختی در تبیین چندمعنایی در حوزه ساخت‌واژه بسیار موفق عمل کرده است و می‌تواند تصویر واضحی از چندمعنایی موجود در واژگان زبان را نشان دهد. این موضوع به کمک طرح‌واره‌های ساختی و زیرطرح‌واره‌های آن‌ها میسر شده است. همچنین در صرف ساختی، با گونه‌ای از چندمعنایی روبه‌رو هستیم که نه در سطح واژه‌های عینی، بلکه در سطح طرح‌واره ساختی انتزاعی قابل تبیین است و به همین دلیل چندمعنایی ساختی^۳ نامیده می‌شود. به این ترتیب، نظریه صرف ساختی مفهومی جدید از چندمعنایی را معرفی می‌کند که آن چندمعنایی پایگانی است که در بین جفت‌های نظام‌مند و انتزاعی صورت-معنی زبان یا همان ساخت‌های زبانی است.

۳- تحلیل داده‌ها

فعل سبک «دادن» یکی از پرکاربردترین همکردهای زبان فارسی است. البته این همکرد و دیگر همکردها به اندازه همکرد «کردن» سبک نیستند. از دیدگاه روحی‌بایگی (۱۳۹۶: ۱۰۲) همکردهایی مانند همکرد «دادن» مسیر «دستورشدگی» را به اندازه همکرد «کردن» نیموده‌اند. وی اعتقاد دارد همکرد «دادن» با هم‌نشینی با عناصر پیش‌فعلی درجات مختلفی از سبک‌شدگی را نشان می‌دهد؛ بنابراین، بسته به میزان حفظ یا رنگ‌باختگی مؤلفه‌های معنایی در این فعل، می‌توانیم طبقه‌بندی‌های مختلفی را برای افعال مرکبی که با این همکرد وجود دارند، در نظر بگیریم. در فرهنگ بزرگ سخن (انوری، ۱۳۸۱: ۲۹۵۱).

بیست مفهوم برای فعل سنگین «دادن» ذکر شده است که معانی اصلی و مرکزی آن «سپردن و واگذارکردن چیزی به کسی یا جایی»، «بخشیدن، عطاکردن» و «درخواست و سفارش دادن، دستوردادن» است که باتوجه به درجه سبک‌شدگی این فعل به همان میزان در معنا هم از این مفاهیم فاصله می‌گیرد.

1. default inheritance
2. motivating
3. constructional polysemy

در گذشته همکرد «دادن» هم‌معنا با افعال سببی دستور دادن، باعث شدن و مجبور کردن نیز به کار می‌رفته است (محمدی فشارکی و قیومیان محمدی، ۱۳۹۶: ۱۳۷). اما امروزه، در زبان فارسی فعل «دادن» به معنای «ارائه کردن»، «در اختیار گذاشتن» و «حاضر کردن» است. یعنی نهاد جمله چیزی را در اختیار موجودیت دومی می‌گذارد. اغلب افعال مرکب ساخته شده با همکرد دادن دارای یک «عامل اولیه» و یک «تأثیرپذیر» هستند.

حال می‌توانیم این قالب‌های معنایی افعال مرکب با همکرد «دادن» را شناسایی کنیم و طرح‌واره ساختی آن را ترسیم نماییم. این طرح‌واره‌ها را می‌توان ذیل طرح‌واره‌هایی کلی‌تر و انتزاعی‌تر قرار داد. در طبقه‌بندی مفهومی فعل‌های مرکب با همکرد «دادن»، می‌توان آن‌ها را در چهار طرح‌واره ساختی کلی بیان کرد. در ادامه، به تبیین قالب‌های معنایی و زیر طرح‌واره ساختی آن‌ها پرداخته خواهد شد. اما پیش‌از آن توضیح کوتاهی در مورد ساختار طرح‌واره ساختی برای فعل مرکب با همکرد دادن ذکر می‌شود:

1. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]_j]_{vk} \leftrightarrow [R \text{ related to SEM}_i]_k$

در طرح‌واره (۱)، قسمت سمت راست نماینده معنی و قسمت سمت چپ نماینده صورت فعل مرکب است که با یک پیکان دوسر به هم وصل شده‌اند که این خود تطابق معنی و صورت است و در اینجا نگرش شناختی یعنی دو روی یک سکه بودن معنی و صورت را مشاهده می‌کنیم. X متغیر طرح‌واره است که مسبب ایجاد چندمعنایی نیز هست؛ زیرا جزء غیر فعلی فعل مرکب است که در دستور زبان فارسی به آن فعل‌یار نیز گفته می‌شود. نمایه N/A آن نشان‌دهنده جزء کلامی (اسم/صفت) آن فعل‌یار است. i و k هم‌نمایی را نشان می‌دهند و SEM نیز مخفف semantic است که به محتوای معنایی فعل‌یار اشاره دارد.

شکل (۲). چهار طرح‌واره ساختی کلی افعال مرکب فارسی همراه با همکرد «دادن» (یافته‌های پژوهش)

اکنون به هریک از این طرح‌واره‌ها می‌پردازیم و به ترتیب زیر طرح‌واره‌های آن‌ها به همراه قالب‌های معنایی‌شان را بررسی می‌کنیم:

۱-۳ عرضه/ارائه/پیشنهادکردن

در این دسته از افعال مرکب، نهاد یک انتقال، انتشار یا تغییر حالت را شروع می‌کند که همان عامل اولیه است و یک گیرنده متحمل می‌شود یا دریافت می‌نماید. این دسته از افعال را می‌توان به معنی نمونه‌اعلای افعال مرکب با همکرد دادن دانست. طرح‌واره ساختی این دسته را به این شکل می‌توان ترسیم کرد:

2. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_k \leftrightarrow [SEM_i]$ عرضه/ارائه/پیشنهادکردن مرتبط با

حال به ترتیب به تبیین هرکدام از زیرطرح‌واره‌های ساختی ذیل طرح‌واره ساختی (۲) که در شکل (۳) نشان داده شده است، می‌پردازیم. همه این زیرطرح‌واره‌ها زیرمجموعه طرح‌واره ساختی (۲) هستند و در دل خود معنی «عرضه/ارائه/پیشنهادکردن» را دارند؛ مانند امکان‌دادن، احتمال‌دادن، جای‌دادن.

جدول (۲). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی عرضه/ارائه/پیشنهاد فرصت یا شانس

قالب معنایی: عرضه/ارائه/پیشنهاد فرصت یا شانس: آن‌ها بارش باران را احتمال می‌دادند.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) حالتی را (مفعول) عرضه/ارائه دهد (فعل)
فرایند	رویدادی
نقش دستوری	تجربه‌گرا (آن‌ها) - پدیده (بارش باران) - احتمال دادن

3. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ عرضه/ارائه/پیشنهاد فرصت یا شانس مرتبط با

افعال مرکبی که حاصل طرح‌واره ساختی (۳) هستند معنای «به شخصی شانس دادن» یا «چیزی را برای کسی ممکن‌ساختن» را دارند که با SEM_i در رابطه است؛ مانند رشوه‌دادن، نزول دادن، اجاره‌دادن.

جدول (۳). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی پرداخت پول

قالب معنایی: پرداخت پول: پدر بیست تومان به فرزندش پول داد.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) چیزی را (مفعول مستقیم) به کسی (مفعول غیر مستقیم) بدهد.
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (پدر) - کنش‌پذیر (بیست تومان) - پذیرنده (به مریم) - پول دادن

4. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ [پرداخت پول مرتبط با

همه افعال مرکب منتج از طرح‌واره (۴) معنای «پرداخت هرگونه اوراق یا اشیاء بهادار» را در خود دارند. در این دسته از افعال مرکب به نقل و انتقالات هرگونه وجه و اوراق بهادار مانند پول، رشوه، چک، کرایه و... اشاره دارد که درقبال یک خدمت یا منفعت انجام می‌شوند. این رویداد می‌تواند اختیاری،

اجباری، داوطلبانه، غیرداوطلبانه، قانونی یا غیرمشروع باشد. در این طرح‌واره ساختی، تعبیر از پول هم همان اوراق و اشیاء بهادار است. معنای عرضه‌کردن و سپردن را که از معانی مرکزی و اصلی فعل دادن است در این دسته از افعال مشاهده می‌شود که این عمل در رابطه با پول رخ می‌دهد.

5. z [تحویل دادن مرتبط با SEM_i] $v_j \leftrightarrow [X]_{N/Ai}$ [dadæn] z

5a. z [تحویل دادن لذت مرتبط با SEM_i] $v_j \leftrightarrow [X]_{N/Ai}$ [dadæn] z

5b. z [تحویل ویژگی مطلوب مرتبط با SEM_i] $v_j \leftrightarrow [X]_{N/Ai}$ [dadæn] z

5c. z [به نظم و ترتیب خاص در آوردن مرتبط با SEM_i] $v_j \leftrightarrow [X]_{N/Ai}$ [dadæn] z

همان‌طور که مشاهده می‌کنید برای طرح‌واره ساختی (۵)، سه زیر طرح‌واره ساختی ارائه شده است که به ترتیب به توضیح آن‌ها می‌پردازیم. پیش از آن باید در مورد تعبیر «تحویل»^۱ در این طرح‌واره ساختی توضیحاتی داده شود. در طرح‌واره ساختی (۵) تعبیر از تحویل، «انتقال/ایجاد یک حالت در تأثیرپذیر» خواهد بود. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب ایجاد می‌شوند شاهد یک عامل اولیه هستیم که تأثیری مرتبط با SEM_i بر تأثیرپذیر گذاشته است. معمولاً این تأثیر یک حالت است.

جدول (۴). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی ایجاد موقعیتی لذت بخش

قالب معنایی: لذت: توی این جاده سرسبز دوچرخه سواری به من کیف می‌دهد.	
ساخت دستوری	چیزی (فاعل) لذت دادن (فعل)
فرایند	رویدادی
نقش دستوری	محرک (دوچرخه سواری) - به من (بهره‌ور) - لذت

5a. z [تحویل دادن لذت مرتبط با SEM_i] $v_j \leftrightarrow [X]_{N/Ai}$ [dadæn] z

در طرح‌واره ساختی (۵الف) افعال مرکب دارای معنای «ایجاد موقعیتی لذت بخش مرتبط با SEM_i برای شخصی دیگر» را در خود دارند. در اینجا شخص دیگر همان تأثیرپذیر است که عاملی اولیه (که معمولاً نهاد جمله است) موقعیتی دلپذیر و مثبت را برای او ایجاد کرده است؛ مانند حال دادن، کیف دادن، مزه دادن.

جدول (۵). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی ایجاد موقعیتی مطلوب

قالب معنایی: تحویل یک ویژگی (حالت): وجود رهبری مقتدر به ما آرامش می‌داد.	
ساخت دستوری	چیزی/کسی (فاعل) به چیزی/کسی (مفعول) یک ویژگی دادن (فعل)
فرایند	احساسی
نقش دستوری	محرک (وجود یک رهبری) - به ما (بهره‌ور) - ویژگی مطلوب دادن

5b. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ [تحویل ویژگی مطلوب مرتبط با SEM_i]

فعل‌های مرکبی که منتج از طرح‌واره ساختی (۵ب) هستند، معنای «ایجاد موقعیتی مطلوب مرتبط با SEM_i برای شخصی یا موجودی دیگر» را دارند. در اینجا شخص یا موجود دیگر همان تأثیرپذیر است که عاملی اولیه (که معمولاً نهاد جمله است) موقعیتی مطلوب را برای او فراهم می‌آورد؛ مانند آرامش‌دادن، نیرودادن، جرئت‌دادن.

جدول (۶). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی نظم‌و ترتیب

قالب معنایی: نظم و ترتیب دادن: امام حسن عسگری (ع) نظام امامت و مرجعیت را سامان دادند.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) چیزی را (مفعول) نظم دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (امام حسن عسگری) - کنش‌پذیر (امامت و مرجعیت) - نظم و ترتیب

5c. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ [به نظم و ترتیب خاص در آوردن مرتبط با SEM_i]

طرح‌واره (۵ج) افعال مرکبی با مفهوم «نظم و سازمانی خاص مرتبط با SEM_i بخشیدن» را در خود دارد. در اینجا تأثیرپذیری که نظم‌و ترتیب داده می‌شود می‌تواند مفهومی انتزاعی مانند زندگی، روزگار، کسب‌وکار باشد یا می‌تواند مفهومی عینی نظیر وسایل اتاق باشد؛ مانند نظم‌دادن، سامان‌دادن، قاعده‌دادن.

6. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ [تدارک/فراهم‌آوردن مرتبط با SEM_i]

- 6a. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [i]$ [فراهم‌آوردن خوراک]
- 6b. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ [تدارک کالا/خدمت مرتبط با فرایند SEM_i]
- 6c. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [i]$ [فراهم‌آوردن کمک]
- 6d. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [i]$ [فراهم‌آوردن ایمنی]
- 6e. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ [تدارک مناسبت اجتماعی مرتبط با SEM_i]

همان‌طور که مشاهده می‌کنید برای طرح‌واره ساختی (۶)، پنج زیرطرح‌واره ساختی ارائه شده است. منظور از تعبیر «تدارک»^۱ در این طرح‌واره ساختی «فراهم‌کردن چیزی مرتبط با SEM_i » خواهد بود. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب ایجاد می‌شوند شاهد یک عامل اولیه هستیم که چیزی مرتبط با SEM_i را برای تأثیرپذیر تدارک می‌بیند یا فراهم می‌آورد. حال می‌تواند این X_i یک خوارکی باشد یا مناسبت اجتماعی.

جدول (۷). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی خوراک‌دادن

قالب معنایی: فراهم آوردن خوراک: پرستار به او غذا داد.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) به جاننداری (مفعول حرف اضافه‌ای) خوردنی دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (پرستار) - کنش‌پذیر (به او) - خوردنی دادن

6a. [فراهم آوردن خوراک]_i ↔ [z] N/Ai [dadæŋ] [خوراک]

تمامی افعالی که توسط طرح‌واره ساختی (۶الف) تشکیل می‌شوند در خود معنای «فراهم آوردن خوراک/دارویی در ارتباط با SEM_i یا خوراندن آن» را دارد. تعبیر از «خوراک»^۱ در این طرح‌واره ساختی، هرگونه ماده مغذی یا دارویی قابل خوردن است. کاملاً واضح است که در اینجا برای تأثیرپذیر یک خوردنی که همان [خوراک]_i است فراهم و مهیا شده یا به وی خوراندن می‌شود؛ مانند آب‌دادن، غذادادن، شیردادن.

جدول (۸). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی تدارک کالا/خدمت

قالب معنایی: تدارک کالا/خدمت: او مغازه‌اش را اجاره می‌دهد.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) کالا/خدمتی (مفعول) را ارائه دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (او) - کنش‌پذیر (مغازه‌اش) - کالا/خدمت دادن

6b. [تدارک کالا/خدمت مرتبط با فرایند]_i ↔ [z] N/Ai [dadæŋ] [X]

براساس طرح‌واره ساختی (۶ب) افعال مرکب حاصل از آن معنای «ارائه یک کالا یا خدمت به طریقی مرتبط با SEM_i» را در خود دارند. دیگر اینکه این رویداد به صورت موقت است و معمولاً در برابر مبلغ یا بهایی انجام می‌شود. مواردی مانند قرض‌دادن، شهادت‌دادن، کولی‌دادن.

جدول (۹). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی کمک

قالب معنایی: کمک کردن: پدرم من را در آموختن درس‌هایم یاری داد/دلدار داد.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) شخصی را (مفعول) کمک دادن (فعل)
فرایند	کنشی/احساسی
نقش دستوری	کنش‌گر (پدرم) - کنش‌پذیر (من را) - کمک دادن

6c. [فراهم آوردن کمک]_i ↔ [z] N/Ai [dadæŋ] [کمک]

افعال مرکب ماحصل طرح‌واره ساختی (۶ج)، معنای «فراهم کردن یا ارائه کمک شخصی، فیزیکی یا مالی مرتبط با SEM_i» را دارد. یعنی این افعال مرکب ارائه هرگونه امداد و مساعدتی را بیان می‌کنند. تعبیر از «کمک» در قسمت صوری طرح‌واره ساختی (۶ج)، هرگونه واژه‌ای است که معنی کمک، یاری، مدد و... را دارد. این نوع اسامی که در جایگاه متغیر می‌نشینند می‌توانند با همکرد «کردن» هم ادغام شوند و همین معنی را ایجاد نمایند. این مساعدت، باتوجه به ساختار جمله می‌تواند در پاسخ درخواست کمک و هم به صورت داوطلبانه باشد؛ مانند عاریه‌دادن، بازو دادن، دلداری دادن.

جدول (۱۰). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی محافظت

قالب معنایی: فراهم آوردن ایمنی: تکنولوژی به بشر پناه داد.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) شخصی/چیزی را (مفعول) پناه دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (تکنولوژی) - بهره‌ور (بشر) - ایمنی

6d. [فراهم آوردن ایمنی] $v_j \leftrightarrow [i]$ N/Ai [dadæn] z [[ایمنی]]

تمامی افعالی که توسط طرح‌واره ساختی (۶د) تشکیل می‌شوند در خود معنای «پناه‌دادن به کسی یا علاج کردن در کاری» را دارند که این رویداد نیز مربوط به SEM_i است. تعبیر از «ایمنی» در قسمت صوری طرح‌واره ساختی (۶د) پناه، نجات، چاره و... است. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب ساخته می‌شوند، مفعول که غالباً همان تأثیرپذیر است، نجات یافته است؛ مانند شفادادن، پوشش دادن، بهبودی دادن.

جدول (۱۱). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی مراسم اجتماعی

قالب معنایی: تدارک دیدن یک مناسبت اجتماعی: رولینگ در شب انتشار آخرین جلد هری پاتر مهمانی می‌دهد.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) جشن دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (رولینگ) - مهمانی دادن

6e. [تدارک مناسبت اجتماعی مرتبط با SEM_i] $v_j \leftrightarrow [X]$ N/Ai [dadæn] z

معنای «تدارک دیدن یک مناسبت اجتماعی» را می‌توان در تمامی فعل‌های مرکبی که بر اثر طرح‌واره ساختی (۶ه) تشکیل می‌شوند، مشاهده کرد که این مناسبات اجتماعی معمولاً سرگرم‌کننده و همراه با وعده‌های خوراکی است که در آن افراد جمع می‌شوند؛ مانند مهمانی دادن، شام دادن، ولیمه دادن.

7. [z] [SEM_i] با مرتب با [X]_{N/Ai} [dadæŋ] z] v_j ↔

- 7a. [X]_{N/Ai} [dadæŋ] z] v_j ↔ [SEM_i] با مرتب با شرح دادن
  - 7b. [X]_{N/Ai} [dadæŋ] z] v_j ↔ [SEM_i] با مرتب با ارائه محتوا
  - 7c. [X]_{N/Ai} [dadæŋ] z] v_j ↔ [SEM_i] با مرتب با آگاهی/دانش دادن
- i. [X]_{N/Ai} [dadæŋ] z] v_j ↔ [SEM_i] با مرتب با اعلان کردن
  - ii. [X]_{N/Ai} [dadæŋ] z] v_j ↔ [SEM_i] با مرتب با واکنش در برابر موضوعی
  - iii. [X]_{N/Ai} [dadæŋ] z] v_j ↔ [SEM_i] با مرتب با تدریس کردن

همان‌طور که مشاهده می‌کنید برای طرح‌واره ساختی (V)، سه زیرطرح‌واره ساختی ارائه شده است. در این طرح‌واره ساختی تعبیر از تبیین، «توضیح، تشریح و توصیفی مرتبط با SEM_i» خواهد بود. در همه جملاتی که با این دسته از افعال مرکب ایجاد می‌شوند شاهد یک عامل اولیه هستیم که در حال عرضه توضیحات و توصیفات برای تأثیرپذیراست. حال می‌تواند این X_i یک اعلان باشد یا کنفرانس یا هر چیز دیگری.

جدول (۱۲). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی شرح دادن

قالب معنایی: شرح دادن: فرهنگ لغت کلمه‌ها را توضیح داده است.	
ساخت دستوری	کسی/چیزی (فاعل) چیزی را (مفعول) شرح دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (فرهنگ‌لغت) - کنش‌پذیر (کلمه‌ها) - شرح

7a. [z] [SEM_i] با مرتب با [X]_{N/Ai} [dadæŋ] z] v_j ↔

طرح‌واره (الف) افعال مرکبی با مفهوم «تشریح کردن» ایجاد می‌کند. در جایگاه X_i معمولاً واژه‌هایی قرار می‌گیرد که معنی روشن کردن یا آشکار ساختن جزئیات یک موضوع را می‌دهد. اگر تأثیرپذیر در جملات با این دسته از افعال مرکب در جایگاه مفعول قرار بگیرد، یعنی جزئیات آن آشکار شده و روشن گردیده است؛ مانند شرح دادن، فرض دادن، تفصیل دادن.

جدول (۱۳). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی ارائه

قالب معنایی: ارائه محتوا: دانشجو پایان‌نامه را ارائه داد.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) چیزی را (مفعول) ارائه دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (دانشجو) - کنش‌پذیر (پایان‌نامه) - ارائه دادن

7b. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ ز [ارائه محتوا مرتبط با SEM_i]

افعال مرکبی که حاصل از طرح‌واره ساختی (۷ب) هستند، معنای «برگزاری یک نمایش یا ارائه عمومی» را با خود دارد. در این نمایش به توضیح و تشریح موضوعی پرداخته می‌شود. این یعنی نهاد دانشی دارد و با انتقال عامدانه یا غیرعامدانه آن به مفعول غیرمستقیم باعث می‌شود که عامل اولیه‌ای باشد که دانشی را به تأثیرپذیر منتقل کرده باشد؛ مانند کنفرانس دادن، ارائه دادن، نمایش دادن.

جدول (۱۴). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی پیام‌رسانی

دسته ۱: قالب معنایی: اعلان کردن: مدیر به همه پیام داد.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) به کسی دیگر (مفعول حرف‌اضافه‌ای) اطلاع دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (مدیر) - پذیرنده (همه) - اعلان

7c.i. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ ز [اعلان کردن مرتبط با SEM_i]

همه افعال مرکب منتج از طرح‌واره (۷ج دسته ۱)، معنای «رساندن یا گفتن پیام یا اخبار چیزی» را دارد که X_i می‌تواند هر نوع خبر یا پیامی ناشناخته باشد؛ مانند نشر دادن، مژده دادن، مسیح دادن، پی‌ام دادن، ایمیل دادن.

جدول (۱۵). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی پاسخ دادن

قالب معنایی: واکنش دادن: دانش‌آموزان به سؤال پاسخ دادند.

ساخت دستوری	کسی/چیزی (فاعل) به چیزی (مفعول حرف‌اضافه‌ای) جواب دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (دانش‌آموزان) - پذیرنده (امتحان) - جواب

7c.ii. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ ز [واکنش در برابر موضوعی مرتبط با SEM_i]

افعال مرکبی که حاصل از طرح‌واره ساختی فوق هستند، معنای «پاسخ دادن یا واکنش دادن کسی در برابر چیزی» را دارد. در اینجا فعل‌یار یا همان بخش متغیر طرح‌واره ساختی در مورد مفاهیمی نزدیک به جواب، پاسخ، واکنش و... باشد؛ مانند کامنت دادن، ریپلای دادن، جواب دادن، عقیده دادن.

1. message
2. p. m.= personal message
3. email
4. comment
5. reply

جدول (۱۶). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی تدریس/نصیحت

قالب معنایی: درس دادن: روش‌های بازیافت زباله در قالب نمایش کودکانه به نوآموزان آموزش داده می‌شود.

ساخت دستوری	کسی/چیزی (فاعل) به چیزی (مفعول حرف اضافه‌ای) درس دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (محدوف - مجهول) - پذیرنده (نوآموزان) - تدریس

7c.iii. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]]_j v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ با مرتب کردن مرتبط

فعل‌های مرکبی که منتج از طرح‌واره ساختی (۱۷ج دسته iii) هستند، معنای «نصیحت کردن یا آموزش دادن به روشی مرتبط با SEM_i» را دارد. در این دسته از افعال عامل اولیه دانشی را به تأثیرپذیر یاد می‌دهد؛ مانند اندرز دادن، پیشنهاد دادن، سوق دادن.

8. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]]_j v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ با مرتب کاری در منفعت کسی/چیزی کردن مرتبط

- 8a. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]]_j v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ با اختصاص دادن چیزی مرتبط
- 8b. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]]_j v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ با ارتقادادن مرتبط
- 8c. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]]_j v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ با اجازه دادن مرتبط
- 8d. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]]_j v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ با قضاوت کردن مرتبط

همان‌طور که مشاهده می‌کنید برای طرح‌واره ساختی (۸)، چهار زیرطرح‌واره ساختی ارائه شده است. در این طرح‌واره ساختی تعبیر از منفعت^۱، «لطف و مرحمتی کردن مرتبط با SEM_i» خواهد بود. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب ایجاد می‌شوند عامل اولیه در حال انجام کاری یا گرفتن تصمیمی از روی التفات، توجه و مرحمت برای تأثیرپذیر است.

جدول (۱۷). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی اختصاص دادن

قالب معنایی: اختصاص دادن: بلبل ضرورت است که نوبت دهد به زاغ. (سعدی)

ساخت دستوری	کسی (فاعل) به چیزی/کسی (مفعول) مجال دادن (فعل)
فرایند	رویدادی
نقش دستوری	کنش‌گر (بلبل) - پذیرنده (زاغ) - مهلت/نوبت دادن

8a. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]]_j v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ با اختصاص دادن چیزی مرتبط

افعال مرکب ماحصل طرح‌واره ساختی (۸الف)، معنای «تعیین کردن یک نقطه زمانی یا مکانی» یا «زرزور کردن» را در خود دارند. در این دسته از افعال مرکب، فعل‌یاری که در جایگاه i قرار می‌گیرد،

معمولاً اسامی مکانی هستند که در مورد زمان هم به کار می‌روند. نمود این ساخت در انگلیسی هم مانند فارسی است؛ مانند نوبت‌دادن، مجال‌دادن، مهلت‌دادن.

جدول (۱۸). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی ارتقا

قالب معنایی: ارتقا دادن: دانش‌آموزان باید در سال تحصیلی جدید برنامه شاد خود را ارتقا دهند.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) چیزی را (مفعول) ارتقا دادن (فعل)
فرایند	رویدادی
نقش دستوری	کنش‌گر (دانش‌آموزان) - پذیرنده (برنامه شاد خود) - ارتقا

8b. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]_z]_{Vj} \leftrightarrow [SEM_i]$ مرتب با

در طرح‌واره ساختی (۸ب) افعال مرکب معنای «ارتقا یا افزایش درجه» را دارند. به عبارتی، در جملات با این افعال مرکب نوعی درجه‌بندی مشاهده می‌شود و این افعال به ارتقا جایگاه در این درجه‌بندی اشاره دارند؛ مانند جایگاه‌های اجتماعی، اداری، نظامی و علمی. همچنین این ارتقا می‌تواند در سطح چیزهای دیگری مانند سطح علمی دانش‌آموزان، سطح پیشرفته‌بودن تکنولوژی و حتی ارتقای نسخه برنامه رایانه باشد. نمونه‌هایی از این افعال عبارت‌اند از: ترقی دادن، اجر دادن، ترفیع دادن.

جدول (۱۹). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی اجازه دادن

قالب معنایی: اجازه دادن: او به هیچ‌کس اجازه نمی‌داد که کسی داخل شود.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) به شخصی/چیزی (مفعول حرف اضافه‌ای) اجازه دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (بازیکنان) - مبدأ (بازی) - ادامه دادن

8c. $[[X]_{N/Ai} [dadæn]_z]_{Vj} \leftrightarrow [SEM_i]$ مرتب با

افعال مرکبی که حاصل از طرح‌واره ساختی (۸د) هستند، معنای «اجازه‌دادن یا تخصیص دادن» را دارند. در این دسته از افعال مرکب، فعل‌یاری که در جایگاه ۱ قرار می‌گیرد، معمولاً واژه‌هایی در مورد مفاهیم اجازه و تخصیص است؛ مانند اجازه‌دادن، پروانه‌دادن، رخصت‌دادن.

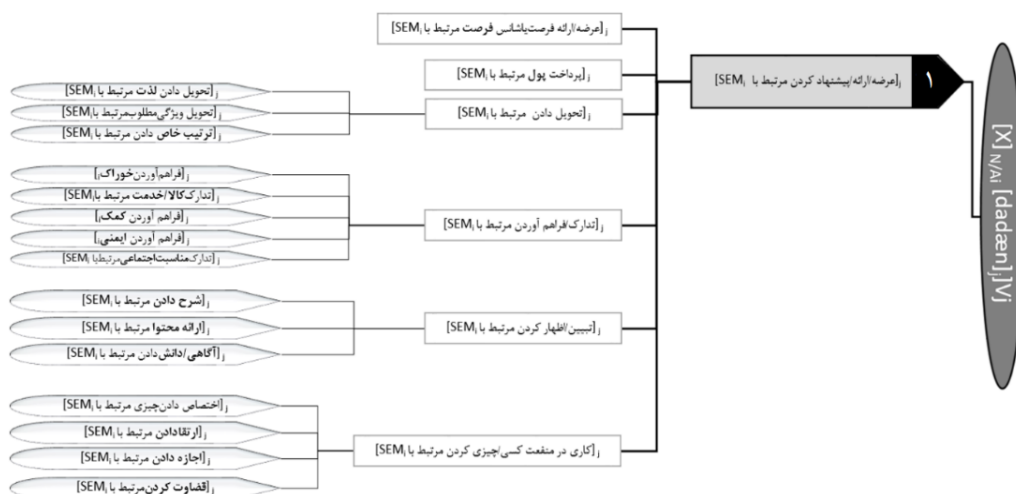
جدول (۲۰). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی قضاوت

قالب معنایی: حکم دادن: به من حق بده.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) شخصی/چیزی (مفعول حرف اضافه‌ای) حکم دادن (فعل)
فرایند	رویدادی
نقش دستوری	کنش‌گر (تو) - محذوف - پذیرنده (من) - قضاوت

8d. $[[X]_{N/Ai} [dadaæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ مرتب با

معنای «حق و عدالت» را می‌توان در تمامی فعل‌های مرکبی که بر اثر طرح‌واره ساختی (د۸) تشکیل می‌شوند، مشاهده کرد. معمولاً فعل‌یار این دسته از افعال مرکب در مورد قضاوت و نظر قطعی است و شخصی که مورد قضاوت قرار می‌گیرد اغلب به صورت مفعول غیر مستقیم ذکر می‌شود؛ مانند حق‌دادن، انصاف‌دادن، حکم‌دادن.

برای طرح‌واره ساختی (۲)، شش زیر طرح‌واره قابل تصور است که این تقسیم از نظر تفاوت‌های معنایی انجام شده است:

شکل (۳). ساختار شبکه‌ای و پایگانی طرح‌واره ساختی افعال مرکب همراه با همکرد «دادن» با معنی عرضه/ارائه/پیشنهاد (یافته‌های پژوهش)

۳-۲ تولید کردن چیزی/حالتی

یکی دیگر از معانی کلی که برای «دادن» قابل تصور است، دادن به معنی «تولید»^۱ است. این معنی برای نشان‌دادن حصول نتیجه است. برای مثال، گل دادن، میوه‌دادن را می‌توانیم حاصل شدن نتیجه‌ای برای رشد یک گیاه یا درخت بدانیم. حال اگر در سطح جمله، افعال مرکب این دسته را بنگریم، مشاهده می‌کنیم که فاعل باعث آشکار شدن چیزی می‌شود. طرح‌واره ساختی تولید کردن چیزی/حالتی را می‌توانیم به صورت زیر در نظر بگیریم:

9. $[[X]_{N/Ai} [dadaæn] z] v_j \leftrightarrow [SEM_i]$ مرتب با

باتوجه به تفاوت‌های معنایی که در این افعال مرکب وجود دارد؛ به عبارت دیگر، باتوجه به تفاوت

معنایی آنچه فاعل آن را آشکار می‌کند، می‌توان چهار زیرطرح‌واره ساختی برای طرح‌واره ساختی (۹) در نظر بگیریم که به ترتیب به تبیین هرکدام از این زیرطرح‌واره‌های ساختی که در شکل (۴) نشان داده شده‌اند، می‌پردازیم. طبق مفهوم وراثت پیش‌فرض، همه این زیر طرح‌واره‌ها زیرمجموعه طرح‌واره ساختی (۹) هستند و در دل خود معنی «تولیدکردن و آشکارساختن نتیجه» را دارند.

جدول (۲۱). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی محصول‌دادن

قالب معنایی: ثمر دادن: درختان باغ ثمر دادند.	
ساخت دستوری	چیزی (فاعل) ثمر/محصول/میوه/گل دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (درختان باغ) - محصول دادن

10. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z]_{Vj} \leftrightarrow [SEM_i]$ با مرتبط دادن محصول

افعال مرکب ماحصل طرح‌واره ساختی (۱۰)، معنای «به‌بارآمدن حاصل یک فرایند» را در خود دارند. حال اگر این تولید در گیاهان و درختان باشد، درمورد به‌بارنشستن میوه یا شکفتن گل صحبت می‌کنیم. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب تشکیل می‌شوند، فاعل باعث آشکارشدن محصول یک درخت، گل و... می‌شود. معمولاً این جملات ناگذرند؛ مانند میوه‌دادن، ثمر‌دادن، صله‌دادن.

جدول (۲۲). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی ساطع کردن

قالب معنایی: سرچشمه بودن: سقف خانه نم داده است.	
ساخت دستوری	چیزی (فاعل) نم دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (سقف خانه) - سرچشمه گرفتن

11. $[[X]_{N/Ai} [dadæn] z]_{Vj} \leftrightarrow [SEM_i]$ با مرتبط کردن متجلی کردن

تمامی افعالی که توسط طرح‌واره ساختی (۱۱) تشکیل می‌شوند در خود معنای «سرچشمه‌گرفتن» را دارند. تعبیر از «ساطع کردن»^۱ در طرح‌واره ساختی (۱۱) به معنای این است که سرچشمه‌ای حالتی را می‌پراکند و این پراکنده‌شدن و متجلی‌شدن، ساطع کردن نامیده می‌شود که می‌تواند به حالت‌های مختلف باشد؛ یعنی دیده شود، شنیده شود یا حس شود. در طرح‌واره ساختی (۱۱)، به‌جای X واژه‌هایی با مفهوم مربوط به هر آنچه پس از ساطع‌شدن از سرچشمه بتواند دیده شود، شنیده شود یا به مشام برسد، می‌تواند قرار بگیرد. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب تشکیل می‌شوند، مفعول خاصیتی

ناملموس دارد که باید توسط حس‌های پنج‌گانه درک شود؛ یعنی گرما، نور، بو، صدا و... باشد. البته مزه در این قسمت قرار نمی‌گیرد؛ زیرا به تماس فیزیکی نیاز دارد. افعالی نظیر بودادن، صدادادن، فروغ‌دادن.

جدول (۲۳). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی نتیجه‌دادن

قالب معنایی: نتیجه دادن: ز بوی باده ملک رو به خاک ما ناورد. نتیجه داد در آن لحظه نیز مستی ما (درویش واله، از آندراج)	
ساخت دستوری	چیزی (فاعل) نتیجه دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (مستی ما) - نتیجه دادن

12. [z]نتیجه‌دادن مرتبط با [SEM_i] v_j ← [X]_{N/Ai} [dadæn]

معنای «حصول و نتیجه» را می‌توان در تمامی فعل‌های مرکبی که بر اثر طرح‌واره ساختی (۱۲) تشکیل می‌شوند، مشاهده کرد. در طرح‌واره ساختی (۱۲)، به جای X واژه‌هایی با مفهوم مربوط به انواع نتایج مثبت و منفی می‌تواند، قرار بگیرد و فعل‌یار این دسته از افعال مرکب شود. این نتایج به دنبال عملی یا یک سرمایه‌گذاری آمده‌اند. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب تشکیل شده‌اند، معمولاً فاعل همان عمل، سرمایه‌گذاری، تجارت یا هر نوع فرایند دیگری است که نتیجه‌ای به دست داده است؛ خواه مثبت یا منفی. مانند سوددادن، نصیب‌دادن، خرابی‌دادن.

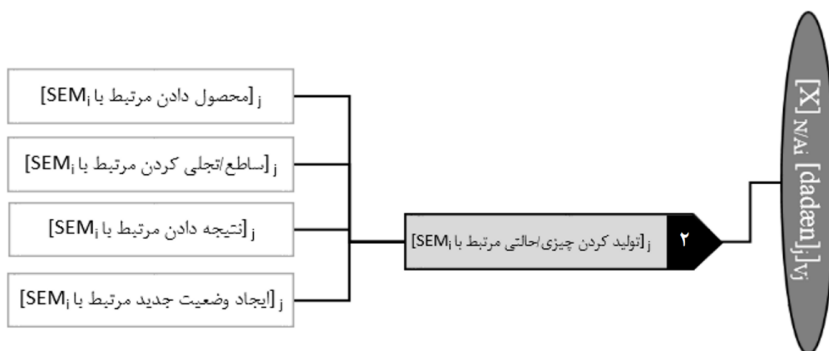
جدول (۲۴). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی وضعیت جدید

قالب معنایی: آرامش دادن: ما باید به تیم ملی آرامش بدهیم.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) به شخصی (مفعول حرف اضافه‌ای) آرامش/تسکین دادن (فعل)
فرایند	احساسی
نقش دستوری	کنش‌گر (ما) - کنش‌پذیر (تیم ملی) - ایجاد حالت جدید

13. [z]ایجاد وضعیت جدید مرتبط با [SEM_i] v_j ← [X]_{N/Ai} [dadæn]

همه افعال مرکب منتج از طرح‌واره (۱۳)، معنای «موجب وضعیت یا حالتی شدن» را در خود دارند. حال اگر بخواهیم درباره این حالات توضیح دهیم، باتوجه به افعالی که از داده‌ها برآمده است، بیشتر آن‌ها به حالتی مرتبط با سلامتی انسان (جسمانی و روانی) مربوط می‌شود. این حالت می‌تواند مثبت و خوب باشد یا می‌تواند منفی باشد و موجب ناراحتی گردد. فعل‌یار افعال مرکب حاصل از این طرح‌واره ساختی نیز همین حالات جسمانی یا روانی است. البته این به این معناست نیست که این افعال کاملاً مخصوص انسان باشد؛ زیرا مفاهیم خود را به وسیله استعاره به همه‌جا می‌رسانند. غالباً در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب تشکیل شده‌اند، فاعل، غیرانسانی است که موجب بروز X_i می‌شود؛ مانند

آرامش دادن، سردرد دادن، یبوست دادن.

شکل (۴). ساختار شبکه‌ای و پایگانی طرح‌واره ساختی افعال مرکب همراه با همکرد «دادن» با معنی تولید (یافته‌های پژوهش)

۳-۳ رها/واگذار کردن چیزی

در این معنی به این اشاره می‌شود که فاعل در جریان انجام عملی، چیزی را از دست می‌دهد. تعبیر از رها کردن هم همین است؛ یعنی از دست‌دانی خودخواسته یا ناخواسته. به همین سبب، این طرح‌واره ساختی می‌تواند دو زیرطرح‌واره ساختی داشته باشد. این طرح‌واره ساختی به این شکل است:

14. [رها/واگذار کردن چیزی مرتبط با SEM_i] ↔ [X] N/Ai [dadæn] vj

حال به ترتیب به تبیین هر کدام از زیرطرح‌واره‌های ساختی که در شکل (۵) نشان داده شده‌اند، می‌پردازیم.

جدول (۲۵). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی رها کردن خودخواسته

قالب معنایی: رضایت دادن: آن‌ها همگی در سکوت به این پیشنهاد رضایت دادند.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) به چیزی (مفعول حرف اضافه‌ای) رضایت دادن (فعل)
فرایند	رویدادی
نقش دستوری	کنش‌گر (آن‌ها) - پذیرنده (این پیشنهاد) - واگذاری خودخواسته

15. [رها/واگذار کردن چیزی خودخواسته مرتبط با SEM_i] ↔ [X] N/Ai [dadæn] vj

طرح‌واره (۱۵) افعال مرکبی با مفهوم «رها/واگذار کردن یک حق یا کنترل» را ایجاد می‌کند. این حق یا کنترل مواردی هستند که فاعل آن‌ها طی جریان صورت‌گرفتن این افعال مرکب از دست می‌دهد. در جایگاه فعل‌یار این افعال یا همان جایگاه 1 در طرح‌واره ساختی نیز می‌تواند هر واژه‌ای که نمودی از کنترل یا حق باشد، قرار بگیرد و با ادغام با همکرد دادن فعلی مرکب بسازد که مربوط به این مفهوم باشد. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب تشکیل شده‌اند، اغلب فاعل به مفعول غیرمستقیم، حق

یا کتتری را که در دست دارد، از روی اختیار تسلیم می‌کند؛ مانند رضایت‌دادن، وکالت‌دادن، تسلیم‌دادن.

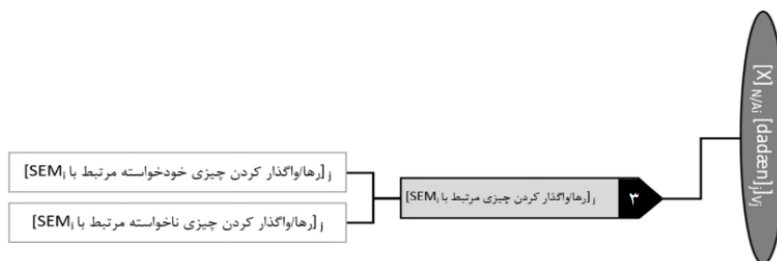
جدول (۲۶). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی رهاکردن ناخواسته

قالب معنایی: دل داده‌ام به یاری، عاشق‌کشی‌نگاری / مرضیه سجایا، محموده خصائل.	
ساخت دستوری	کسی (فاعل) به کسی (مفعول حرف اضافه‌ای) دل/جان دادن (فعل)
فرایند	احساسی
نقش دستوری	کش‌گر (من - محذوف) - پذیرنده (یاری) - واگذاری غیر خودخواسته

16. [z] رها/واگذار کردن چیزی ناخواسته مرتبط با [SEM_i] ↔ [X]_{N/Ai} [dadæn] z]

تمامی افعالی که توسط طرح‌واره ساختی (۱۶) تشکیل می‌شوند در خود معنای «از دست‌دادن چیزی ارزشمند» را دارند. البته افعال زیادی برای این دسته وجود ندارد. در جایگاه فعل‌یار این افعال یا همان جایگاه i در طرح‌واره ساختی واژه‌های محدودی قرار می‌گیرند که معمولاً نمودی از شأن، کنترل و استقلال دارند و عموماً افعال مرکبی که از این طرح‌واره ساختی حاصل می‌شوند حالتی اصطلاحی دارند؛ مانند دل‌دادن، جان‌دادن.

در شکل (۵) طرح‌واره ساختی (۱۴) به همراه زیر طرح‌واره‌های ساختی‌اش آورده شده است که به لحاظ تفاوت معنایی که اختیار فاعل در «از دست‌دادن» دارد، تقسیم‌بندی و تفکیک شده‌اند:

شکل (۵). ساختار شبکه‌ای و پایگانی طرح‌واره ساختی افعال مرکب همراه با همکرد «دادن» با معنی رها/واگذار کردن (یافته‌های پژوهش)

۳-۴ هدایت/اداره کردن

هدایت‌کردن یا اداره‌کردن همان‌طور که از معنای لغوی آن معلوم است به تأثیرگذاری در انجام عملی و اعمال کنترل بر نحوه انجام آن عمل اشاره دارد. این دسته از افعال مرکب نسبت به دیگر دسته‌ها، از لحاظ معنایی از سرنمون معنایی افعال مرکب با همکرد دادن فاصله بیشتری دارد. طرح‌واره ساختی این قسمت به این صورت است:

17. [z] هدایت/اداره کردن مرتبط با [SEM_i] ↔ [X]_{N/Ai} [dadæn] z]

اگر به بررسی تفاوت‌های معنایی در این دسته از افعال مرکب بنگریم، پی خواهیم برد که می‌توان آن‌ها را حول محور اینکه این هدایت/اداره کردن بر چه چیزی اعمال شود، سه زیرطرح‌واره ساختی برای طرح‌واره ساختی (۱۷) در نظر گرفت که به سه مورد رخداد، جریان و تکمیل عمل اشاره دارند. حال به تبیین هرکدام از این سه زیرطرح‌واره‌های ساختی که در شکل (۶) هم نشان داده شده‌اند، می‌پردازیم. همه این زیر طرح‌واره‌ها زیرمجموعه طرح‌واره ساختی (۱۷) هستند و در دل خود معنی «رهاکردن» را دارند.

جدول (۲۷). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی خاتمه‌دادن

قالب معنایی: خاتمه دادن: ما به حکومت استبدادی ده‌هاساله خاتمه داده‌ایم.		
ساخت دستوری	کسی/چیزی/حالتی (فاعل) به چیزی (مفعول حرف اضافه‌ای) خاتمه/فیصله دادن (فعل)	
فرایند	کنشی	
نقش دستوری	کنش‌گر (ما) – کنش‌پذیر (حکومت استبدادی ده‌هاساله) – مدیریت یک رخداد	

18. z [هدایت/اداره کردن یک رخداد مرتبط با SEM_i] ↔ v_j [z] [X]_{N/Ai} [dadæn]

در طرح‌واره ساختی (۱۸) افعال مرکب دارای معنای «یک مسئله یا جریان را ختم کردن» هستند. معمولاً در طرح‌واره ساختی «۱۸» به جای X می‌توان واژه‌هایی با معنای پایان‌دادن و خاتمه‌دادن بیاید. در جملاتی که با این دسته از افعال مرکب تشکیل شده‌اند، فاعل به رخدادی خاتمه می‌دهد و آن رخداد را اداره می‌کند. اغلب در این جملات مفعول مستقیم پدیده‌ای در جریان یا همان رخدادی است که توسط فاعل هدایت و اداره می‌شود؛ مانند فیصله‌دادن، طلاق‌دادن، ترتیب‌دادن.

جدول (۲۸). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی ادامه‌دادن

قالب معنایی: ادامه دادن: بازیکنان بازی را ادامه دادند.		
ساخت دستوری	کسی (فاعل) جریانی/کاری را (مفعول) ادامه دادن (فعل)	
فرایند	کنشی	
نقش دستوری	کنش‌گر (بازیکنان) – مبدأ (بازی) – ادامه دادن	

19. z [هدایت/اداره کردن یک جریان مرتبط با SEM_i] ↔ v_j [z] [X]_{N/Ai} [dadæn]

فعل‌های مرکبی که منتج از طرح‌واره ساختی (۱۹) هستند، معنای «تأثیر برای جریان داشتن یک پدیده» را در خود دارند. در طرح‌واره ساختی «۱۹» به جای X واژه‌هایی با مفهوم رویداد زمانی که پیگیری، جریان داشتن و ادامه‌پیدا کردن عملی را نشان دهد می‌توانند واقع شوند؛ مانند کش‌دادن،

ادامه‌دادن، لغت‌دادن.

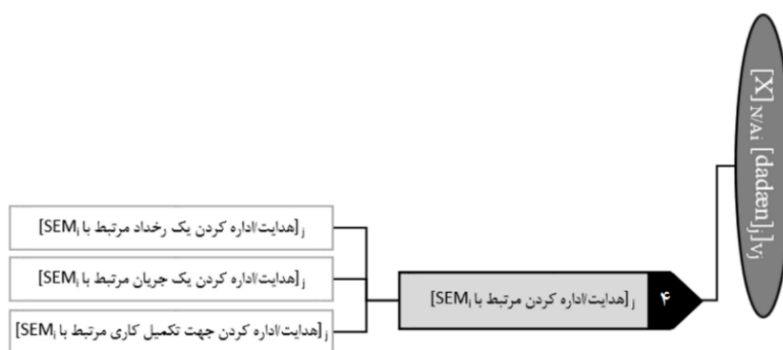
جدول (۲۹). قالب معنایی فعل مرکب با همکرد «دادن» با معنی انجام‌دادن

قالب معنایی: انجام دادن: پاکستان اخیراً تلاش‌هایی برای کاهش مصرف مواد مخدر انجام داده است.

ساخت دستوری	کسی (فاعل) جریانی/کاری را (مفعول) انجام دادن (فعل)
فرایند	کنشی
نقش دستوری	کنش‌گر (پاکستان) - مبدأ (تلاش‌هایی) - تکمیل یک جریان/کار

20. z [هدایت/اداره کردن جهت تکمیل کاری مرتبط با $[SEM_i]$] $\leftrightarrow$ v_j z $[[X]_{N/Ai} [dadæn]]$

افعال مرکب ماحصل طرح‌واره ساختی (۲۰)، معنای «اجرای کاری» را در خود دارند. در این دسته از افعال مرکب، فعل‌یاری که در جایگاه i قرار می‌گیرد، معمولاً واژه‌ای درمورد مفهوم انجام‌دادن و اشکال استعاری آن است. مفهوم کلی تمام افعال مرکب این دسته معنایی مربوط به انجام‌رساندن کاری است؛ مانند انجام‌دادن، اختتام‌دادن، خاتمه‌دادن.

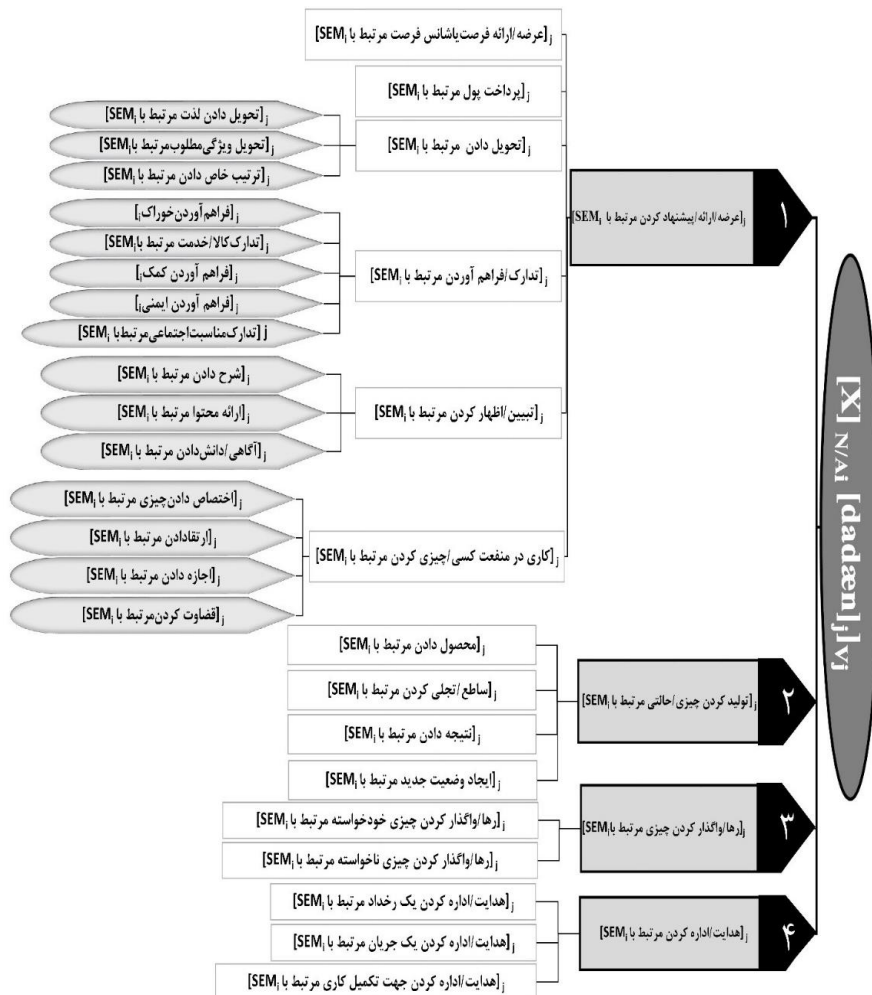

شکل (۶). ساختار شبکه‌ای و پایگانی طرح‌واره ساختی افعال مرکب همراه با همکرد «دادن» با معنی هدایت و اجرا (یافته‌های پژوهش)

۴- نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر به تحلیل چندمعنایی افعال مرکب با همکرد «دادن» در چارچوب معنی‌شناسی قالبی و صرف ساختی پرداخته است. یافته‌ها نشان داد چندمعنایی در افعال مرکب که با همکرد «دادن» می‌آیند، در سطح انتزاعی در طرح‌واره‌هایی قابل توضیح است. به همین دلیل، یک طرح‌واره ساختی پیچیده‌تر در سطح بالاتر از انتزاع در نظر گرفته شد که زیرطرح‌واره‌های ساختی عینی‌تر ذیل آن قرار می‌گیرند. این زیرطرح‌واره‌های ساختی، الگوهای شکل‌گیری افعال مرکب در گروه‌های مختلف را نشان می‌دهند. البته قالب معنایی مربوط به هر زیرطرح‌واره ساختی می‌تواند برای دیگر فعل‌های مرکبی که به واسطه آن زیرطرح‌واره ساختی ایجاد می‌شوند نیز در نظر گرفته شوند.

این قالب معنایی ظرفیت نحوی و ساختار نقش دستوریِ جملاتی را که با این دسته از افعال مرکب ساخته می‌شوند توضیح می‌دهد. نتایج این پژوهش نشان داد که می‌توان از تلفیق دو رویکرد صرف ساختی و معنی‌شناسی قالبی که باهم همسو و سازگار هستند تحلیل عمیق‌تری از چندمعنایی ارائه داد. این امکان میسر شد که قالب‌های معنایی بر طرح‌واره‌های ساختی منطبق شوند. قالب‌های معنایی بیانگر ظرفیت نحوی و نقش‌های معنایی هستند و طرح‌واره‌ها، الگوی شکل‌گیری آن‌ها و شبکه معنایی پایگانی آن‌ها را نشان داد. هریک از زیرطرح‌واره‌های ساختی نمایانگر یک مقوله شعاعی از معنای سرنمونی افعال مرکب با همکرد «دادن» است. درنهایت، شبکه پایگانی و سلسله‌مراتبی از طرح‌واره‌های ساختی برای افعال مرکب با همکرد «دادن» حاصل شد که در شکل (۷) ترسیم شده است.

شکل (۷). ساختار کامل شبکه‌ای و پایگانی طرح‌واره‌های ساختی افعال مرکب همراه با همکرد «دادن» (یافته‌های پژوهش)

۵- سپاس‌گزاری

این پژوهش با حمایت مالی معاونت پژوهشی دانشگاه ولی عصر (عج) رفسنجان طبق قرارداد پژوهشی طرح پنا انجام شده است.

منابع

- انوری، حسن؛ احمدی‌گیوی، حسن (۱۳۹۲). *دستور زبان فارسی*. ۲. ویرایش چهارم، چاپ ۳. تهران: فاطمی.
- انوری، حسن (۱۳۸۱). *فرهنگ بزرگ سخن*. تهران: سخن.
- ایمانی، آوا؛ رفیعی، عادل (۱۳۹۸الف). *تحلیلی ساخت‌محور از ترکیبات نام اندام «سر» در زبان فارسی*. *زبان پژوهی*، ۱۱ (۳۳)، ۱۲۹-۱۵۹.
- ایمانی، آوا؛ رفیعی، عادل (۱۳۹۸ب). *چندمعنایی ترکیبات «چشم» در زبان فارسی: رویکرد صرف‌ساختی*. *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*، ۱۱ (۲) (پیاپی ۲۱)، ۱۱۵-۱۴۰.
- ایمانی، آوا؛ رفیعی، عادل؛ عموزاده، محمد (۱۳۹۷). *تحلیلی ساخت‌محور از ترکیبات نام اندام «دل» در زبان فارسی*. *پژوهش‌های زبانی*، ۹ (۲)، ۲۳-۴۳.
- باطنی، محمدرضا (۱۳۹۲). *توصیف ساختمان دستوری زبان فارسی*. چاپ ۳۰. تهران: امیرکبیر.
- بامشادی، پارسا؛ انصاریان، شادی (۱۳۹۹). *نقش طرح‌واره‌های مرتبه دوم در تحلیل ساختارهای [اسم+شناسی/نگاری/کاوی] و صفت‌های متناظر آن‌ها در زبان فارسی*. *جستارهای زبانی*، ۱۱ (۱)، ۳۰۱-۳۲۸.
- بامشادی، پارسا؛ انصاریان، شادی؛ داوری اردکانی، نگار (۱۴۰۰). *پسوندهای «زار» «کده» و «-ستان» فارسی در چارچوب ساخت واژه ساختی*. *مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران*، ۹ (۱)، ۲۱-۴۱.
- حسابی، اکبر (۱۳۹۵). *قالب‌های معنایی «خوردن» از منظر معنی‌شناسی قالبی*. *مجله زبان و زبان‌شناسی*، ۱۱ (۲۲)، ۱-۲۸.
- حق‌شناس، علی محمد (۱۳۸۷). *دستور زبان فارسی*. تهران: انتشارات مدرسه.
- خیام‌پور، عبدالرسول (۱۳۷۳). *دستور زبان فارسی*. چاپ ۹. تهران: کتابفروشی تهران.
- دبیرمقدم، محمد (۱۳۷۶). *فعل مرکب در زبان فارسی*. *مجله زبان‌شناسی*، ۱۲ (۱-۲)، ۲-۴۶.
- دهقان، مسعود؛ کریمی، عطیه (۱۳۹۸). *بررسی چندمعنایی فعل «شکستن» براساس انگاره معنی‌شناسی قالبی*. *پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی*، ۹ (۱۸)، ۲۱-۴۳.
- دهقان، مسعود؛ وهابیان، بهناز (۱۳۹۹). *قالب‌های معنایی فعل «خواندن» در فارسی*. *زبان فارسی و گویش‌های ایرانی*، ۵ (۲)، ۱۴۵-۱۶۸.

رحمتی نژاد، لیلا؛ عاصی، سید مصطفی؛ رضاقلی فامیان، علی؛ قیومی، مسعود (۱۳۹۸). تحلیل معنایی فعل «گفتن» در چارچوب نظریه معنی‌شناسی قالبی: یک بررسی پیکره‌بنیاد. *جستارهای زبانی*، ۱۰(۴)، ۵۵-۸۹.

رحمتی نژاد، لیلا؛ عاصی، مصطفی؛ رضاقلی فامیان، علی؛ قیومی، مسعود (۱۴۰۱). کاربرد رویکرد شناختی فیلمور در تعیین قالب‌های معنایی افعال در زبان فارسی: مطالعه موردی فعل «شدن». *زبان‌شناخت*، ۱(۱۳)، ۱۹۱-۲۲۶.

رزم‌دیده، پریا؛ خیرمند، ساره (۱۳۹۹). چندمعنایی واژه‌های پیچیده مختوم به «نامه» در چارچوب صرف ساختی. *زبان‌شناسی و گویش‌های خراسان*، ۱۲(۲)، ۵۹-۹۸.

رفیعی، عادل؛ رضایی، حدائق (۱۳۹۸). ساخت اسامی مشتق از پسوند «گر» از منظر صرف ساختی. *جستارهای زبانی*، ۱۰(۳)، ۹۴-۷۱.

روحی بایگی، زهرا (۱۳۹۶). باهم‌آیی عناصر پیش‌فعلی اسمی و همکرد «دادن» در فعل مرکب فارسی براساس نظریه واژگان زایشی. *پژوهش‌های زبان‌شناسی*، ۹(۲)، ۹۵-۱۱۶.

شریفی، شهلا (۲۰۱۱). بررسی معنایی افعال مرکب اندام‌بنیاد از دیدگاه معناشناسی شناختی. *ششمین همایش بین‌المللی انجمن ترویج زبان و ادب فارسی*.

صادقی، علی اشرف؛ زندی مقدم، زهرا (۱۳۹۴). *فرهنگ املائی خط فارسی*. تهران: فرهنگستان زبان و ادب فارسی.

عظیم‌دخت، ذلیخا؛ رفیعی، عادل (۱۳۹۸). واژه‌های مرکب مختوم به ستاک حال «پز» با مفهوم عامل محور از منظر صرف ساختی. *پژوهش‌های زبان‌شناسی تطبیقی*، ۹(۱۷)، ۱۹-۴۵.

عموزاده، محمد؛ بهرامی، فاطمه (۱۳۹۰). ساخت افعال سبک براساس زبان‌شناسی شناختی. *جستارهای زبانی*، ۳(۴)، ۱۶۹-۱۹۱.

کریمی دوستان، غلامحسین؛ اسحاقی، مهدیه (۱۳۹۹). سبک‌سازی نظام‌مند فعل در زبان فارسی. *پژوهش‌های زبان‌شناسی*، ۱۱(۲)، ۱۵۷-۱۸۶.

کشانی، خسرو (۱۳۷۲). *فرهنگ فارسی زانسو*. تهران: مرکز نشر دانشگاهی.

گندمکار، راحله (۱۳۸۸). *بررسی معنایی افعال مرکب اندام‌بنیاد در زبان فارسی: رویکردی شناختی*. پایان‌نامه کارشناسی ارشد زبان‌شناسی، دانشگاه علامه طباطبائی.

گندمکار، راحله (۱۳۹۰). *بررسی معنایی افعال مرکب اندام‌بنیاد در زبان فارسی: رویکردی شناختی*. زبان و زبان‌شناسی، ۷(۱۴)، ۹۸-۱۱۲.

لازار، ژیلبر (۱۳۹۳). *دستور زبان فارسی معاصر*. جلد ۳. مترجم: مهستی بحرینی. تهران: هرمس.

محمدی فشارکی، محسن؛ قیومیان محمدی، فاطمه (۱۳۹۶). *نقطه‌گذاری، نگاره‌ها و نشانه‌ها در نسخه خطی*

- ترجمه فارسی تورات (۷۴۷ هـ.ق.). نسخه شناسی متون نظم و نثر فارسی، ۱(۲)، ۲۹-۵۶.
- مشکوه‌الدینی، مهدی (۱۳۷۰). دستور زبان فارسی برپایه نظریه گشتاری. جلد ۲. مشهد: دانشگاه فردوسی مشهد.
- منصوری، مهرزاد (۱۳۹۲). فعل سبک در افعال مرکب فارسی. *مطالعات زبان‌ها و گویش‌های غرب ایران*، ۱(۱)، ۷۷-۱۰۴.
- موسوی، سید حمزه؛ عموزاده، محمد؛ رضایی، والی (۱۳۹۴). بررسی واژه «دیدن» براساس معنی‌شناسی قالبی. *دوماهنامه جستارهای زبانی*، ۶(۷)، ۲۱۹-۲۳۶.
- ناتل خانلری، پرویز (۱۳۹۲). دستور زبان فارسی. چاپ ۲۶. تهران: توس.

References

- Amouzadeh, M., & Bahrami, F. (2012). A cognitive analysis of light verb constructions in Persian. *Language Related Research*, 3(4), 169-191. (In Persian)
- Anvari, H. (2002). *Farhang-e Bozorg-e Sokhan*. Tehran: Sokhan. (In Persian)
- Anvari, H., & Ahmadi Givi, H. (2013). *Persian syntax 2* (4th ed., 3rd Printing). Tehran: Fatemi. (In Persian)
- Azimdokht, Z., & Rafiei, A. (2019). Persian agentive compound words ending in 'PAZ' present stem: Construction morphology approach. *Journal of Comparative Linguistic Researches*, 9(17), 19-45. (In Persian)
- Baker, M. C. (1988). *Incorporation: A theory of grammatical function changing*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Baker, M. C. (1996). *The polysynthesis parameter*. Oxford: Oxford University Press.
- Bamshadi, B., & Ansarian, Sh. (2020). The role of second order schemas in the analysis of [N + jenasi/negari/kavi]N and their corresponding adjectives in Persian. *Language Related Research*, 11(1), 301-328. (In Persian) doi:20.1001.1.23223081.1399.11.1.4.3
- Bamshadi, B., Ansarian, Sh., & Davari Ardakani, N. (2021). The Persian suffixes '-zar', '-kæde', and '-estan' within the framework of construction morphology. *Journal of Western Iranian Languages and Dialects*, 9(32), 21-41. (In Persian) doi:10.22126/JLW.2021.4336.1316
- Barsalou, L. (1992a). Frames concepts and conceptual fields. In A. Lehrer, & E. Kittay (Eds.), *Frames Fields and Contrasts* (pp. 21-74). Hillsdale NJ: Lawrence Erlbaum.
- Batani, M. (2013). *Describing the syntactic structure of Persian* (30th ed.). Tehran: Amir Kabir. (In Persian)
- Booij, G. (2007). Polysemy and construction morphology. *Leven Met Woorden*, 55, 64.
- Booij, G. (2009). Phrasal names: A constructionist analysis 1. *Word Structure*, 2. <https://doi.org/10.3366/e1750124509000427>
- Booij, G. (2010a). Compound construction: Schemas or analogy? In S. Scalise, & I. Vogel (Eds.), *A Construction Morphology Perspective. Cross-disciplinary Issues in Compounding* (pp. 93-108). Amsterdam: John Benjamins. <https://doi.org/10.1075/cilt.311.09boo>
- Booij, G. (2010b). *Construction morphology*. Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1111/j.1749-818x.2010.00213.x>

- Booij, G. (2012). Construction Morphology, a brief introduction. *Morphology*, 22(3) 343-346. <https://doi.org/10.1007/s11525-012-9209-x>
- Booij, G. (2015). The structure of words. In J. Taylor (Ed.), *The Oxford Handbook of the Word* (pp. 157-174). Oxford: Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780199641604.013.002>
- Booij, G. (2018). The construction of words: Introduction and overview. *Studies in Morphology* (pp. 3–16). https://doi.org/10.1007/978-3-319-74394-3_1
- Dabir-moghaddam, M. (1997). Compound verb in Persian. *Journal of Linguistics*, 12(1-2), 2-46. (In Persian)
- Dehghan, M., & Karami, A. (2019). The polysemic study of the light verb "BREAK" from frame semantics perspective. *Journal of Comparative Linguistic Researches*, 9(18), 21-43. (In Persian)
- Dehghan, M., & Vahabian, B. (2021). The semantic frames of the verb Xandæn in Persian. *Journal of Persian Language and Iranian Dialects*, 5(2), 145-168. (In Persian) 10.22124/PLID.2020.15405.1432
- Evans, V., & M. Green (2006). *Cognitive linguistics: An introduction*. Edinburgh: Edinburgh University Press.
- Family, N. (2006). *Exploration of semantic space: The case of light verb construction in Persian*. Ph.D. Dissertation, Ecole des Hautes Etudes en Sciences Sociales.
- Fillmore, C. J. (1982). Frame semantics. In the linguistic society of Korea (Ed.), *Linguistics in the Morning Calm* (pp. 111-137). Seoul: Hanshin.
- Fillmore, C. J. (2008). Border conflicts: FrameNet meets construction grammar. In *Proceedings of the XIII EURALEX International Congress* (Vol. 4968). Barcelona: Universitat Pompeu Fabra.
- Fillmore, C. J., & Fillmore, S. (1968). The case for casegrammar. In E. Bach, & R. T. Harms (Eds.), *Universals in Linguistic Theory* (pp. 1-88). Holt, Rinehart, and Winston: New York.
- Gandmokar, R. (2009). *A semantic study of body-based compound verbs in Persian: A cognitive approach*. M.A. Thesis in linguistics. Allameh Tabataba'i University. (In Persian)
- Gandmokar, R. (2013). A semantic study of body-based compound verbs in Persian: A cognitive approach. *Language and Linguistics*, 7(14), 98-112. (In Persian)
- Geeraerts, D. (2010). *Theories of lexical semantics*. Oxford University Press. <https://doi.org/10.1093/acprof:oso/9780198700302.003.0005>
- Goldberg, A. (1995). *Constructions: A construction grammar approach to argument structure*. Chicago: University of Chicago Press.
- Hagh-shenas, A. (2008). *Persian syntax*. Tehran: Madreseh Publications. (In Persian)
- Hesabi, A. (2016). The verb "xordan" from the perspective of cognitive linguistics. *Language and Linguistics*, 11(22), 1-26. (In Persian)
- Hopper, P. J., & Traugott, E. C. (2003). *Grammaticalization*. Cambridge University Press.
- Imani, A., Rafiei, A., & Amouzadeh, M. (2019). A constructional study of the compounds of body part "Del" (Heart) in Persian. *Journal of Language Researches (Faculty of Letters and Humanities University of Tehran)*, 9(2), 23-43. (In Persian) doi:10.22059/JOLR.2018.69527

- Imani, A., & Rafiei, A. (2021). The polysemy of “eye” compounds in Persian: A constructional morphology account. *Journal of Linguistics & Khorasan Dialects*, 11(2 (21), 115-140. (In Persian) <https://doi.org/10.22067/jlkd.2019.39335>
- Imani, A., & Rafiei, A. (2020). A constructional study of the compounds of body part “Sar” (head) in Persian. *Language Research*, 11(33), 129-159. (In Persian) doi: 10.22051/jlr.2018.19239.1506
- Jespersen, O. (1965). *A Modern English grammar on historical principles part IV: Morphology*. George Allen and Unwin Ltd. London.
- Kashani, K. (1993). *The Zansu Persian dictionary*. Tehran: Center of University Press. (In Persian)
- Karimidustan, M., & Eshaghi, M. (2020). Systematic light verbalization in Persian language. *Research in Linguistics*, 11(2), 157-186. (In Persian) doi:10.22108/JRL.2019.117641.1360
- Khayampour, A. (1994). *Persian syntax* (9th ed.). Tehran: Tehran. (In Persian)
- Kövecses, Z. (2017). Levels of metaphor . *Cognitive Linguistics*, 28(2), 321-347. <https://doi.org/10.1515/cog-2016-0052>
- Lazard, G. (2014). *Modern persian syntax* (Vol. 3, M. Bahreini, Trans.). Tehran: Hermes. (In Persian)
- Mansouri, M. (2013). Light verbs in Persian complex predicates. *Journal of Western Iranian Languages and Dialects*, 1(1), 77-104. (In Persian).
- Meshkatoddini, M. (1991). *Persian syntax based on the theory of government and binding* (Vol. 2). Mashhad: Ferdowsi University of Mashhad. (In Persian)
- Mithun, M. (1984). The evolution of noun incorporation. *Language*, 60(4), 847-894.
- Mohammadi Fasharaki, M., & Ghioumian Mohammadi, F. (2016). Punctuation marks and signs in the manuscript version of Persian translation of Toraat (747 Hijri). *Persian Prose and Poetry Textual Criticism Research Journal*, 1(2), 29-56. (In Persian)
- Mousavi, H., Amoozadeh, M., & Rezaei, V. (2016). Analysis of the word ‘Didan’ based on frame semantics. *Language Related Research*, 6(7), 219-236. (In Persian)
- Natel Khanlari, P. (2013). *Persian syntax* (26th ed.). Tehran: Toos. (In Persian)
- Newson, M. (2006). *Basic English syntax with exercises*.
- Rafiei, A., & Rezaei, H. (2019). Persian agent nouns derived from –gar: A construction morphology approach. *Language Related Research*, 10(3), 71-94. (In Persian) DOR: 20.1001.1.23223081.1398.10.3.4.0
- Rahmati Nejad, L., Assi, M., Reza Gholi Famian, A., & Ghayoomi, M. (2019). Semantic analysis of the verb “Goftan” (to Tell) based on frame semantics theory: A corpus based study. *Language Related Research (Comparative Language And Literature Research)*, 10(4 (52)), 55-89. (In Persian) 20.1001.1.23223081.1398.10.4.9.7
- Rahmati Nejad, L., Assi, M., Reza Gholi Famian, A., & Ghayoomi, M. (2022). Applying Fillmore’s cognitive approach to determine semantic frames of Persian verbs: A case study of verb “šodan”(to become). *Zabanshenakht*, 13(1), 191-226. (In Persian) <https://doi.org/10.30465/lr.2022.7658>
- Rasooli, M. S., Moloodi, A. S., Kouhestani, M., & Minaei Bidgoli, B. (2011). A syntactic valency lexicon for Persian verbs: The first steps towards Persian dependency treebank. In *5th Language & Technology Conference (LTC): Human Language*

- Technologies as a Challenge for Computer Science and Linguistics, Poznań, Poland, 227-231.*
- Razmdideh, P., & Kheyrmand, S. (2021). Polysemy in name-last complex words within construction morphology. *Journal of Linguistics & Khorasan Dialects*, 12(23), 59-98. (In Persian) <https://doi.org/10.22067/jlkd.2021.68500.1010>
- Roohi Bygi, Z. (2017). Co-occurrence of noun-preverbs and the light verb dadæn (TO GIVE) in Persian compound verbs based on generative lexicon approach. *Research in Linguistics*, 9(2), 95-116. (In Persian) 10.22108/JRL.2017.102318.1029
- Sadeghi, A., & Zandi Moghadam, Z. (2015). *Persian calligraphy spelling dictionary*. Tehran: Academy of Persian Language and Literature. (In Persian)
- Sharifi, Sh. (2011). A cognitive semantic analysis of compound verbs in Persian. *Sixth International Conference of the Persian Language and Literature Promotion Society*. (In Persian)

